

Za půlnočním sluncem

léto 2017
Janča a Pavouk

Deníček z cesty do severního Laponska, převážně z norskο-finsko-švédského pomezí.
Nordkalotleden, Národní park Pallas-Ylläs, Národní park Abisko a okolí. Od 4. do 23. čer-
vence 2017. Janča a Pavouk.

Foto na první straně obálky: nedaleko obce Kilpisjärvi (Finsko), vzadu v mlze neviditelná
posvátná a nejkrásnější hora Finska, Saana.

Foto na poslední straně obálky: Halti, nejvyšší bod Finska (1324 m).

Zapsal Pavouk, doplnila a opravila Janča

Nafotili Janča a Pavouk

Vytvořili v zimě 2017 Janča a Pavouk Ledvinovi

www.ledvinovi.cz

Půlnoční slunce a půlnoční duha od chaty Somashytta

Těšili jsme se na jasnou oblohu, ale místo toho se úplně zatáhlo. „Vešli“ jsme do mraků a po hodině chůze se pořádně rozpršelo. Za stálého deště jsme poskakovali po kamenech, kořenech i v blátě. Došli jsme na břeh jednoho z potoků. Pokračovat dále jsme potřebovali po jeho druhé straně. – „Já se bojím!“ – „Píchni hůlky tam, kde je mělká voda a skoč!“

Podlehnout kouzlu Laponska není tak snadné a nejsevernější oblast kontinentální Evropy není pro každou výletnici, každého výletníka. S Jančou jsme jeden rok chodili po švédském Laponsku, další rok i po norském a několik následujících let jsme jen vzpomínali: v paměti pochopitelně zůstaly převážně jen příjemnější zážitky. Letos jsme se rozhodli, že se na daleký sever vrátíme, že se podíváme převážně do finské části Laponska a že projdeme nejsevernější část pěší dálkové trasy Nordkalotleden.

Daleká je cesta na sever

Po měsících přemýšlení, týdnech shánění lístků a pár dní balení věcí jsme v pátek po práci nasedli do přímého autobusu do Berlína. Náš primární cíl letošní dovči byla návštěva finského Laponska. Naše cesta měla vést přes Berlín, Kodaň, Stockholm a švédskou Kirunu. Zelený autobus přijel v Brně na nádraží skoro na čas a s Jančou jsme se uvelebili pohodlně zcela vzadu. Bus byl celkově prostorný a měl jsem dost místa i na své extrémně dlouhé nohy (není jako žlutá konkurence, která je vhodná jen pro trpaslíky). Vyjeli jsme po dálnici směr Praha. Po padesáti kilometrech jsme z ničeho nic vjeli do kolony (kolony asi nepřichází s varováním) a ucpané dálnice. Během dvou hodin čekání mi došlo, že původní plán cesty na sever nevyjde, v Berlíně jsme měli na přestup na další bus do

Kodaně jen asi dvacet minut. Bohužel, Němci před pár lety zrušili noční vlaky a to i do Kodaně, takže jsme museli použít právě bus. Tak jako z ničeho kolona začala, tak zase skončila. Pokračovali jsme nakonec plynule v cestě a vůbec nebylo poznat, co kolonu způsobilo. V Praze většina cestujících vystoupila a my jsme měli na další cestu pro sebe celou zadní pětisedačku. Se západem slunce jsme minuli Říp a Ústí nad Labem. Usnout se mi podařilo až někde u Drážďan. Chvilí po půlnoci jsme vystoupili na hlavním autobusovém nádraží v Berlíně.

Denní přesun: út 4. 7. Brno – Berlín /bus/

Autobus do Kodaně jsme nestihli o hodinu. Čeští řidiči, co nás přivezli, nám bohužel nedali žádné informace, co dělat. Jen řekli, ať si zavoláme na infolinku společnosti, kde však telefon nikdo nevzal. Předem jsem jen věděl, že asi za půl hodiny měl jet další bus do Hamburku, což je sice zájždka, ale cesta je na sever (a kdybychom pokračovali vlakem, tak bychom přes něj stejně museli). Bus opravdu na čas odněkud z dálky přijel a po 25 eurech měl poslední dvě místa akorát pro nás. Prospali jsme se na německé dálnici a o půl páté vystoupili na autobusáku v Hamburku na severu Německa. Všechno bylo zavřené, informace nikde, internet nikde; jen na jedné tabuli svítil nápis „Scandinavie 5.00“ – to by mohl být nějaký bus. Čekali jsme, 5, 5.15, 5.30, 6.00 a furt nic. Už otevřeli i nádražní halu, nic jsme se ale nedozvěděli; „náš“ zelený Flixbus jede do Kodaně až o půl deváté a to, co bylo na jiné tabuli označeno jako „Kodaň 6.15“, byl prý omyl, řekla nám paní za přepážkou společnosti. Přesunuli jsme se proto na vlakové nádraží, pojedeme vlakem. Nevěděli jsme, že je vzdálené jen 200 metrů, a tak jsme si zbytečně navlékli oblečení do deště. Na nádraží právě otvírali pokladny. Koupili jsme si lístky na přímý vlak do Kodaně (pán nám dal „výhodnou“ cenu po 64 €) a hned i místenky na následující vlaky z Kodaně a ze Stockholmu, staré místenky jsme mohli vyhodit, tyto spoje se už nedají stihnout. Naštěstí jsem na cestu ve švédských vlcích koupil jízdenku

Hamburk, přistavují náš vlak do Kodaně

Interrail, která není vázaná na konkrétní spoj, jen se musí, kde je to povinné, dokupovat místenky a příplatky.

Po sedmé hodině jsme vyjeli z Hamburku. Vlak byl dánská souprava s gumovým „chobotem“ vepředu a vzadu vlaku. Výhledů do krajiny jsme si moc neužili, jelikož jsme dospávali částečně probdělou noc. Ačkoliv cesta do Kodaně trvá asi pět hodin, tak jsme po dvou hodinách museli vystoupit: vlak vjel na trajekt a přes půl hodky jsme pluli po moři přes Fehmarnovou úžinu, která dělí dva nejbližší německé a dánské ostrovy. Lodní trajekt byl vlastně celkem malý a poloprázdný. Za dvacet let tu vlak možná bude projíždět podmořským tunelem.

Zbylé dvě a půl hodinky jsme projížděli Dánskem: pole, větrníky, louky, ba i chvílemi les. V Kodani jsme měli tři hodiny čas, než měl jet další spoj, tak jsme se šli projít: přes střed města do námi z minulých cest oblíbené Christianie. Jak jsme obědvali na lavičce, tak na nás trochu více dotírali malý vrabčáci, Janče překvapivě velmi vadili. Prodávají tu asi nejlevnější kafe ve městě (10 korun za velký hrnek) a Janča ho ještě navíc dostala zcela zdarma, jelikož neměla dánské koruny, jen koruny jiné (švédské, norské, české).

Z Kodaně dále na sever bychom už měli pokračovat stejně, jako při našich minulých cestách do Laponska. Švédským rychlovlakem jsme jeli do Stockholmu. Přejeli jsme Öresundský most a byli ve Skandinávii. Vlak se řítí dvoustovkou švédskou krajinou: pole, louky, listnaté lesy, jezera, skály. Více na sever přibývaly jehličnany. Před devátou jsme přijeli do Stockholmu. Čas do odjezdu dalšího spoje si krátíme krátkou procházkou k jezeru Mälaren, zrovna slunce vykouklo z mraku a skoro vodorovně svítilo na budovy v centru města, jsme už na šedesáté rovnoběžce. Před jedenáctou večerní jsme vyjeli nočním vlakem na sever. Nebyla úplně tma, jen šero. Spoj nebyl plný, tak jsme se roztáhli každý na vlastní dvojsedačku a brzy usnuli. Vedle nás seděla rodinka, co hned po nastoupení „uložila“ batole spát na vyvýšený stůl mezi sedačky.

Denní přesun: st 5.7. Berlín – Hamburk – Kodaň – Stockholm

Když jsem se ráno vzbudil, byli jsme v Laponsku. Janča spala tak tvrdě, že jsem jí musel vzbudit na snídani. Jeli jsme pěknou plochou krajinou, nad kterou visely „těžké severské mraky“. Stromy kolem dráhy se stále zmenšovaly. Dopoledne jsme ve městě Boden přestoupili na náš už poslední vlak, kterým se dá dojet až do norského Narviku. Frčeli jsme rychle po jednokolejné trati, jen občas jsem čekali na výhybce na vlak v protisměru; nejčastěji na nákladňák. Na každou stranu od trati je dvacet metrů široký pruh bez stromů, uprostřed pruhu vede plot: asi jako ochrana proti zvířatům. Slunce vyšlo, dokonce jsme viděli v dálce zasněžené kopce – nejvyšší partie Švédska. O půl třetí jsme vystoupili v Kiruně, v nejsevernější části Švédska, čímž jsme ukončili cestu vlakem na sever.

Busem zadarmo jsme se přemístili na autobusové nádraží, kde jsme si hned ověřili, co jsem už tak tušil: bus na finskou hranici, kam potřebujeme nejprve, jel před půl hodinou a další pojede až zase za dvacet čtyři hodin. Na plánovaný začátek naší pěší cesty, kam se musí jet přes Finsko do Norska, nám chybělo přes 300 kiláků a veřejná hromadná doprava veškerá žádná. Šli jsme tedy zkusit laponský autostop. Po dvou hodinách mávání jsme úspěšně opustili Kirunu a na dva stopy jsme dojeli 60 kiláků před finskou hranici. Stáli jsme na křižovatce čtyři hodiny a marně mávali na projíždějící auta.

- „Ještě poslední auto a jdeme spát k řece!“ „Ono zastavuje!“ „Ale nějak divně.“ Po chvíli vystoupil řidič:

- „Jedete někam“, zeptal se nás stručně jako podle mě pravý Fin. Více už toho neřekl a odvezl nás až do Finska, které začalo za mostem přes širokou řeku, do vesnice zvané Kaaresuvanto. O půlnoci

(finského času) jsme skončili dnešní cestování a šli si za vesnicí hned vedle silnice na břeh řeky postavit stan. Na start nám chybělo posledních 140 kiláků, což je snad jen kousek.

Denní přesun: čt 6.7. Stockholm – Boden – Kiruna – Kaaresuvanto (Finsko) /vlak, stop/

Další den ráno jsme tři hodiny stopovali na kraji obce, auta jezdila, ale nikdo nezastavil. Až nás vzal jeden Fin čtyřicet kiláků a pak hned francouzský hipík kousek do městečka Hetta (Enontekiö). Po první části pěšího putování v horách bychom se právě sem do Hetty rádi vrátili a prošli si zdejší národní park Pallas. Teď jsme se ale potřebovali přesunout ještě dále k severu. V motorestíku jsme si udělali radost malou sladkostí a další dvě hodiny marně mávali na křižovatce, teď už jsme stáli na silnici vedoucí přímo do Norska. Vzal nás finský Sám dvacet pět kilometrů k motorestu a hned potom dva Rakušáci s karavanem. Nechali jsme se vysadit v norském městečku Kautokeino, přesně po dvaceti čtyřech hodinách stopování a po ujetých 320 kilometrech.

Po norské Nordkalotleden: blátem a se soudruhy komáry

Kautokeino, v místní severosámštině Guovdageaindu, je obec v norském nejsevernějším kraji Finnmark (130 km od Severního ledového oceánu). Rozlohou je největší obcí v Norsku, podobně jako je Kiruna největší obcí ve Švédsku a jen Enontekiö patří v celém Finsku „až“ čtvrté místo. Městečko je jedním z hlavních kulturních center oblasti, kde se mluví severní sámštinou. Považuje se za kulturní centrum všech Sámů v Norsku a také za centrum chovu sobů. V Kautokeinu se nachází sámská střední škola pro chov sobů, sámská vysoká škola i sámské národní divadlo. Sám (Fin), který

Krajina na hranici tundry: voda, řeky, močály, rašeliniště

nás dnes vezl, nám ukázal přírodní repelent, sámský produkt, ale zde v sámošce ho neměli. V Kautokeino je severní začátek **Nordkalotleden**. Jde o 800 kilometrů dlouhou dálkovou pěší trasu, vedoucí Norskem, Finskem a Švédskem Skandinávským pohořím na jih. Slavnostně byla otevřená v roce 1993, my už jsme asi 300 jižních kilometrů prošli před čtyřmi lety. Letos jsme chtěli jít jen prvních 200 severních kilometrů z Norska do Finska a pak celou finskou částí až na trojmezí FinskoŠvédskoNorsko u vesnice Kilpisjärvi. Prošli jsme městečkem Kautokeino, mezi rozptýlenými domy, přes širokou řeku, po silnici pak na vysokou říční terasu na konec domů, kde byla na silnici šipka „sámské centrum“ (repliky chýší a pár teepee). Finsky se cesta nazývá **Kalottireitti**, norský **Nordkalottruta**. Zde, asi dva kiláky od centra, začíná teprve vlastní pěší cesta, teprve tady začalo něco jako „značení“. Stál tu panel s malinkatou skoro nečitelnou mapkou a velká šipka Nordkalottruta a nic více. Vyrázili jsme po pěšině řídkým březovým lesem s jalovci v podrostu, mírně zvlněnou krajinou v nadmořské výšce asi 400 metrů. Slunce svítilo, bylo skoro jasno. Jen chvilku jsme kráčeli po suché cestičce, než přišlo první větší bláto a bažinky.

Z počátku jsme hledali, jak se vodě a blátu zcela vyhnout. Různě jsme kličkovali a obcházel i malé bažinky někdy po ještě větších bažinkách. Bláto se mi dostalo do boty, pak bylo nad kotníky a posléze po kolena ve chvíli, kdy jsme překračovali (spíše se probíjeli) velikánským rašelištěm. Rychle jsme tak tuto „pomalou techniku kličkování“ opustili. Menší mokré úseky jsme už mohli následně ignorovat a šli jsme přímo přes ně, což nás zase trochu urychlilo. Do toho nás potěšili návštěvou „soudruzi“ komáři, kteří byli jako správní soudruhovité skoro všude. Jak pražilo slunce, tak bylo vedro. Turistickou značku tvořil malinký červený flek na stromě či na zatlučeném dřevěném klacku. Občas jsme netušili, kam se uprostřed bažin a močálů posunout dále (uprostřed jsme byli přímo uprostřed bažiny), a tehdy jsme vždy úspěšně aplikovali pravidlo: „Když nevíš, tak rovně!“ Šli jsme kolem prvních jezer: malinká i větší, naštěstí jsme přes ně nemuseli plavat. Přišli jsme k širokému mokřadu a museli se prodrat několik set metrů vodou. Ve vodě rostly mokřadní traviny, vřes a zakrslé vrby. Naštěstí vody nikdy nebylo výše než pod kolena a také tam nebyl žádný proud, který by nás někam táhl.

Já jsem vyrazil v nízkých prodyšných běhacích kečkách, Janča měla také běhací boty, ale trochu pevnější a s nepromokavou membránou. V jednu chvíli jsme oba šli blátem a vodou, spodní části bot ve vodě a nakonec celé boty ve vodě a v tu chvíli jsme už neřešili, co s botama. Byli jsme rádi, že jsme je neutopili a neztratili úplně na dně. V pohorkách bychom si dělali větší starosti, jak např. vodu a bláto vylít, teď jsme tyto trápení neměli. Naopak, boty velmi trpěly, hlavně když jsme se protírali vrbičkami, rostoucími ve vodě, přední část mojí boty byla velmi silně potřhaná.

Hustým lesem jsme došli k nevinnému potoku, všude spousta komárů; jak se ukázalo, vody v něm by bylo více než do pasu. Měl jsem toho dost v tu chvíli dost. Po chvíli pátrání ve vodě jsme našli naštěstí místo, kde bylo vody jen po kolena, přebrodili a „rvali“ se zarostlou vegetací dále. Hurá: cesta vedla vzhůru, hurá byl tu dokonce kopec – Goaskinvárri, 520 metrů nad mořem. Vystoupali jsme tedy nad hranici lesa, odkud byla pěkná vyhlídka do ploché, skoro tundrovité, krajiny. Bylo asi osm večer (ušli jsme ne více než 15 km z centra Kautokeino). Scházeli jsme dolů, značka se nám ztratila a my šli jsme po jiné cestě (alespoň jsme vynechali nějaké plánované bažiny). Došli jsme až k sámské osadě u jezera Čuhovuohpi/Stuorajávri, kde jsme nikoho nikde neviděli. Rychle jsme se s Jančou domluvili na večerní a na zítřejší cestě: zvolíme raději zacházku po silnici (která tu překvapivě do míst, kde by dle mapy neměla být žádná vesnice, vedla) než další velmi obtížně průchodné bažiny.

Pokračovali jsme k východu asi tři čtvrtě hodiny po asfaltové cestě, překročili řeku Čunojohka a na levém břehu proti proudu našli parádní místo na táboření: ohniště (nepotřebovali jsme), suchá

Brodění bažin v tundře

místa na stany, dobrý přístup k řece. Od Kautokeina jsme nikoho nepotkali. Vařili jsme, prali si prádlo: první taková příležitost na dovolené, stále svítilo sluníčko. Soudruzi komáři šli na kutě bohužel až o půlnoci a tak až nyní jsme mohli v klidu, jen se zmrzlýma nohama z brodění, pozorovat půlnoční slunce. To osvětlovalo jak kopce na obzoru, tak i naše okolí, i trochu náš stan stojící v zákrytu stromů. Paráda, tábornické místo dostalo 9 bodů z 10, chyběl nám tu jen opravdový daleký nadhled nad krajinou. Měli jsme radost, že jsme konečně až při naší třetí letní cestě do Laponska viděli pravé půlnoční slunce (podle výpočtu zde bylo slunce nejnižší nad obzorem asi kolem půl jedné, zhruba v době, kdy jsme usínali). Možná tím, jak moc jsme byli z pochodu unaveni (já asi více psychicky), tak jsme si okamžiky neuměli lépe vychutnat.

Denní přesun: pá 7.7. Kaaresuvanto – Hetta – Kautokeino (Norsko) /stop/;

Kautokeino – Čuhovuohpi – na břehu řeky Čunojohka /pěšky/ 14.30-22.30, asi 23 km

Ráno jsme se vzbudili vedrem (!), už několik hodin nám slunce pražilo na stan. Vstali jsme doprostřed komárů, za popocházení – při hýbání nestíhají tolik přistávat na těle – jsme snídali a balili. Pokračovali jsme po asfaltové cestě, skoro furt po rovině. Za hodinu a půl jsme přešli přes další řeku, zde však nebyl žádný přístup k vodě a nebyla tu místa na stany. Žádného pěšáka jsme nepotkali, jen asi jedenkrát za půlhodiny projelo kolem auto. Šlo by stopovat, my jsme si však chtěli projít celou cestu hezky pěšky. Silnice nás vyvedla až nad hranici březového lesa (500 m), krásně byly vidět vzdálené oblé kopce, jezera, nekonečné březové lesy. Oproti ránu už bylo jen polojasno. Vodu jsme si nenesli, silnice občas překřížila nějaký vodní tok, ze kterého jsme se napili. U místa s podivnými ohradami jsme opustili silnici a po celkem dobré cestě šli asi čtyři kilometry k velikému jezeru Ráisjávri (jen poslední stovka metrů trochu vrbiček a bláta na břehu říčky). Zatáhlo se a lehce pršelo. Na břehu jezera stála stejnojmenná turistická chata (zamčená, nutno si předem vyzvednout klíč u společnosti Statskog; asi pro případ úplné nouze byla přístupná malá vytápěná předsíň); byli jsme na dobrém místě na velmi pozdní oběd, venkovní malé zápraží nás chránilo před deštěm. Zde u Ráisjávri jsme se také zase napojili na naši „dálkovou značku“ Nordkalotleden.

Kousek vedle bylo parkoviště pro auta a přístaviště na lodě, dali jsme se do řeči s místním Sámem: v létě prý na druhé straně jezera bydlí celkem čtyři rodiny. Sobi, nejtypičtější společník Sámů, jsou ale nyní vysoko v horách, nemají rádi komáry. Šli jsme dále, několik míst bylo velmi bažinatých. Prostup byl obdobně náročný jako včera, jen nebylo tolik vrbiček a čiré vody, ale zase více trávy a rašelinového bláta, nikdy však výše než do půlky lýtek. Janča si dala větší práci s kličkováním a bahno si vrškem do bot skoro nenabrala, vlhko goretexová mebrána taky udržela. Dvakrát jsme museli přebrodit dvě široké řeky, brodění vždy předcházelo a následoval velmi hluboký bažinatý úsek (vždy tak sto metrů dlouhý). Pro čtyřkolky, které tu zjevně někdy jezdí, byly přes bažiny položeny plastové sítě. Tyto sítě však byly skoro všechny hodně pod vodou a jelikož se při zatížení hodně prohnuły a probořily do bláta, pro chůzi nám nijak nepomohly. Bylo už lepší přeskakovat po drnech trávy. Pohybovali jsme se v otevřené krajině s výhledy, jen občas řídký březový les, nad námi černé nebe.

Další hodiny jsme šli přibližně ve směru elektrických drátů, které tak trochu narušovaly zdejší divočinu. Bažiny ubývaly, cesta byla více méně kamenná a tak se nám šlo lépe. Vyšli jsme zase nad hranici lesa, do tundry. Kolem desáté jsme při brodění další říčky minuli zelený stan, o půl jedenácté jsme prošli přes ploché sedlo. Slunce se prodralo přes mraky a byl nádherný výhled na okolní hory. Začali jsme pozvolně klesat do prý nádherného údolí Reisa. Už u oběda jsme si totiž s Jančou řekli, že zkusíme na nocleh (což nemusí být nutně dnes, ale i po půlnoci) dojít k první chatičce, tak jsme tedy stále šli. Opět jsme sešli do lesa, po dalších dvou kilometrech jsme překřížili dráty elektřiny, přebrodivli potok a pak říčku (Janča naboso a já v botách). Zde jsme, jak jsem věděl z jednoho cestopisu, odbočili doprava z cesty a začali hledat chatku. Jen jsme nevěděli, zdali jsme na tom správném „zde“, popis jsme měli jen z protisměru. Trpělivost se nám vyplatila a po delší chvíli a asi pěti stech metrech vzhůru po pravém břehu jsme nad vodopádem našli malou drnovou chajdu *Arturgammen*. Bylo ještě pořád dnes, hurá. Chatka byla opravdu z drnů (umístěných v plastových pytlích něco jako od brambor), i střecha byla zelená, drnová. Uvnitř byla docela tma a zima. Vnitřek chatky tvořila plastová výplň – izolace od vody – a výztuže z březových tyček. Zásoby dřeva, sekera, pila, kamna na dřevo, nádobí, svíčky (hodily se: chatka měla jen malé okénko), čistící prostředky, komora na dříví, stylová kadibudka: vše tady bylo k dispozici. Chatka se sice uvádí kapacitně pro dva, vyspalo by se tu i tak šest lidí. Na dvou kavalcích z kulatin bylo několik vrstev pěny pro pohodlné spaní a např. pro sklerotiky, kteří by někde zapomněli batoh. Navařili jsme si, napapali se, umyli blátivé boty i nohy a rychle šli spát. Na dobrou noc jsme si četli zápisy v knize, jak tu kteří lidé nocovali, když bylo venku např. -27 stupňů! Během dne jsme nikoho nepotkali, jen zmíněného Sáma a zelený stan.

*Denní přesun: so 8.7. na břehu řeky Čunojohka – chata Ráisjávri 10.30 – 15.30, 24 km;
Ráisjávri – chata Arturgammen 16.30-23.30, 23 km. Celkem za den: 47 km*

Dopoledne jsme opustili velmi milou chatku, akorát v ní Janče bylo v noci trochu chladno, když jsme si nezatopili: proč ale plýtvat v létě palivem? Bylo sice zataženo, ale teplo. Jsme v údolí Reisa, ve stejnojmenném národním parku, prý jednom ze skvostů na cestě Nordkalotleden. Scházeli jsme mírně z kopce březovým lesem, který se postupně změnil na borovicový. Krajina působila skoro až suše, okolo cesty byly spíše kameny než bažiny. Po pár kilometrech pomalé chůze (rychleji se jít nedalo) jsme si udělali nalehko odbočku k vodopádům Imogammen, asi jeden kilometr od hlavní pěšinky. Nevěděli jsme, co nás přesně čeká a tak jsme ohromeni zírali na úzkou soutěsku a v ní dva vodopády, které se stékali na jednom místě – jeden byl mohutný, široký na řece a druhý vysoký a úzký na bočním přítoku. Doposud jsem nic tak působivého neviděl! Slunce sice svítilo, bohužel

Nádherný dvojvodopád Imofossen v údolí Reisa

v protisvětle, takže fotky nebudou asi nic moc. Kolem byly vysoké skály, borovicový les, vedro jako na Balkáně. Po podrobné obhlídce dvou vodopádů z různých stran, kam se jen dalo dostat, jsme se vrátili na cestičku. Včerejší večerní první sedlo nám trochu připomínalo skotské hory (nutné je i tak rozlehlé skotské hory vynásobit desetkrát), dnešní krajina kolem vodopádů s borovicemi nám zase silně připomínala hory na Korsice. Cesta na krátkém úseku prudčeji klesla k řece Reisa, přešli jsme přes menší lávku přes přítok a pak po vysoké řetězové lávce přes celou řeku. Došli jsme k zamčené chatě Nedrefosshytta. Seděli jsme na břehu řeky, obědvali a kecali se Švédem, co přišel taky od Kautokeina (ano, byl z onoho zeleného stanu ze včerejška, dnes dopoledne stihl zatím ujít více než my).

Ač bylo teplo, pokračoval jsem v dlouhých kalhotách a chvílemi i se síťkou proti komárům navlečenou na hlavě. Lepší trochu vedra než hodně štípanců! Janča vedro nesnesla a tak šla v kraťasech a skončila se štípanci a kousanci všude na nohách. Naše cesta odpoledne vedla hustým lesem kolem řeky. Cesta byla jen špatně průchodná pěšina, občas s padlým stromem, bažinou (ty hluboké jsme museli pracně obcházet), vysokými kapradinami. Od všeho bylo trochu, prostup nebyl však tak náročný jako první dny. Šli jsme pomalu, Janču bolelo od rána chodidlo. Kdykoliv jsme dostali žízeň, napili jsme se přímo z řeky. Pít říční vodu byl skvělý pocit, takový který nelze u nás ve střední

Evropě často zažít. Na obou březích jsme viděli asi tak dvě skupinečky táborníků, po řece čas od času projela úzká dřevěná loď s motorovým pohonem, asi tu nejsou přeje a mělčiny, které by bylo nutno objet. Lidi tu tedy zjevně pěšky skoro vůbec nechodí, kdo se sem chce dostat, jede lodí. My jsme se „soudruhy“ nad hlavami šli pěšky stále podél řeky. Na odpočinek a pro ochlazení od tepla venku jsme se zastavili v jedné otevřené drnové chatě, dalo se v ní v klidu, bez rušení soudruhy, posedět. Přes řeku jsme obdivovali vodopád Mollisfossen: krásný a skoro 300 metrů vysoký, prý jeden z největších v Norsku! Nedalo se dlouho postávat, komáři a mušky by nás sežraly. Menší vodopády byly i naší straně řeky. Vícekrát jsme brodili nějaký přítok (Janča opět naboso, já v botách), chvíli bylo kapradí vyšší než my, chvíli bylo sucho.

Za „soumraku“ (což je jen pocitové slovo) jsme došli na menší palouk na břehu řeky zvaný Sieimma, kde začíná – pro nás spíše skončil – národní park Reisa. Měla tu být i otevřená chata. Místo toho tu stály tu dvě zánovní chatky, ale obě zamčené, což bylo divné.

- „A sakra, chatka je na východním břehu, my jsme na západním! Je tu loď, nechceš veslovat?“
- „Potřebuješ další zážitek?“, opáčila se Janča.
- „Ani ne.“

Byli jsme unaveni, chtěli večeřet, takže jsme nejeli na druhý břeh do chatičky, ale postavili jsme si stan tady. Vařili jsme si a jedli (se sít'kou na hlavě se jí trochu obtížněji) na zánovním posezení hned vedle řeky. Idylku kazily tisíce komárů, ke kterým se přidaly malinké muchničky, které sice nepíchají, ale koušou, a které umí prolézt skoro vším. Seděli jsme v kalhotách, bundě, rukavicích, v klobouku se sít'kou na hlavě, i tak mě komáři stihli pořádně doštípat kolem kotníků. Tam kde končily kalhoty, jsem měl jen tenké ponožky, přes které jsme dostal asi tak stovku píchanců. Krásné sezení u ohniště jsme tedy brzy po jídle opustili a zalezli do našeho malinkého stanu. Za celý den jsme v našem směru potkali jen toho Švéda, v protisměru nikoho. V údolí jsme pozdravili čtyři lidi nalehko, kteří asi přijeli lodičkou, a jednu skupinu táborníků.

Denní přesun: ne 9.7. Arturgammen – Nedrefosshytta 10.30-13.30, 8 km;

Nedrefosshytta – Sieimma 14.30-21.00, 15 km. Celkem za den: 23 km

Dnes jsme měli pokračovat ještě deset kilometrů podél řeky a pak konečně začít stoupat do kopců, nad hranici lesa. Ráno bylo stejně komárů jako večer. Ještěže jedení se sít'kou přes obličej jsme už měli nacvičeno z minulých výprav na sever! Bylo teplo (15 stupňů), ale stejně jako večer zataženo. Nabalení do oblečení, aby na nás komáři nemohli, jsme pokračovali hustým lesem po břehu řeky. Cesta byla pocitově lepší než včera, skoro furt byla průchodná, nemuseli jsme skoro vůbec obcházet bažiny, podemleté břehy či popadané stromy. Vodu jsme opět pili jenom z řeky. Minuli jsme asi jednu chatku a jeden krytý přístřešek, jednoho rybáře a jednoho dědulu s malým batůžkem. Po 2,5 hodinách pochodu jsme se dostali na makadamovou silnici a po další tři čtvrtě hodině k turistickému infocentru národního parku Reisa. Bohužel venku visela jen jedna cedule skoro bez informací a vše uvnitř bylo zamčeno a nikde nikdo nebyl. Místo tvořilo asi deset typicky norských domečků s drnovými střechami. Naposled jsme se zadívali zpět na řeku Reisa a její „drsný“ kaňon. Po kilometru chůze po proudu jsme na rozcestí odbočili na pěšinku do kopce. Odtud nás má prý čekat 29 kilometrů snadné cesty tundrou. Co však bude znamenat snadné? Po chvíli stoupání jsme si udělali menší zacházku (značenou ukazatelem): odbočku k parádním vodopádům, nejprve jsme je obdivovali zespoda a teď i shora, přímo z míst, kde se voda řítí dolů. Borovicový les přecházel v březový, s nízkým porostem jalovce. Po asi třech kilometrech konečně les skončil a vyšli jsme nad hranici lesa. Opravdu pěkná cesta tundrou, málo bažin a jejich obcházení, nás vedla vzhůru. Dostali jsme se vysoko nad boční údolí, minuli pár jezer. Předešli jsme dvojici mladých Němců, měli

Snídaně s komáry u řeky Reisa

v plánu jít celou Nordkalotleden. Několikrát jsme museli přebrodit nějaký potok, který už nešel přeskákat suchou nohou jen po kamenech. Mžilo a chvílemi trochu pršelo. Jsme ve vlastním údolí, všude kolem je spousta jezírek. Vícekrát jsme prošli přes sněhové pole. Kolem sedmé večerní jsme se s Jančou domluvili, že dnes se zatneme a pokusíme se dojít až k finské hranici, kde má být volně přístupná chatka. Proč tábořit na silném větru a za deště? Stále po pěšině jsme se došli na širší vyježděnou travnatou cestu (nebyla ani v mapě), která nám velmi urychlila přesun po břehu kolem dalšího jezera. Opodál stál zelený stan, ha, určitě byl uvnitř Švéd, se kterým jsme včera obědvali. Včera nás nutně musel předjet na lodi! Oběma se nám totiž zdálo, že jsme ho v jedné z lodí zahlédli. Přesli jsme ploché sedlo, které odděluje vody tekoucí do Atlantiku (odtud jsme přišli) a umoří Baltu (Botnického zálivu). Na noc jsme si ještě museli přebrodit velmi širokou řeku, naštěstí mělkou, a pak už jen poslední dva kilometry šli po pláni až na místo zvané Somas, ke dvěma chatkám. „Sakra, zamčeno!“ „A druhá taky!“ První chatka měla naštěstí otevřenou část přístupnou zezadu a druhá chatka byla jen dřevník se záchodem a pro otevření stačilo klikou otočit nahoru a ne dolů. Vešli jsme dovnitř té první a udivilo nás, jak tu bylo teplo.

– „Haló, je tu někdo?“ – „HALÓ, JE TU NĚKDO?“

Vyhřátá chata však byla prázdná, asi jí někdo nedávno opustil a předtím si tu topil. Idyla pro nás. Domeček byl prostornější, asi tak pro deset lidí, na postelích pohodlná pěnová vrstva (něco jako několik karimatek na sobě) a kompletní vybavení: hrnce, kýble, sekery, pily, ve dřevníku dřevo. Velmi jsme ocenil na přezutí důchodky, které byly součástí vybavení, byly moc příjemné. Uvařili jsme si na našem vařiči, pojedli, umyli se v potůčku (i zde, v 750 metrech, štípali komáři), sušili věci. Jen stejnojmenné velké jezero bylo celkem daleko, tak jsme k němu nešli. Celé odpoledne bylo černo, chvílemi s deštěm, teď kolem půlnoci najednou vykouklo slunce, obzor nebyl ničím zakryt. Přišlo za námi půlnoční slunce, s tím jsme dnes rozhodně nepočítali. Zároveň zase trochu zapršelo

a tak jsme měli i půlnoční duhu! Paráda, krása! Slunce šlo pozorovat i přímo z okna naší ložnice, orientovaného na sever. Rychle jsme zapomněli, že jsme dnes šli přes třináct hodin a ušli přes čtyřicet kilometrů. Komáří kousance z oběda a hlavně ze včerejšího táboření mě pálily čím dál tím více, snad mi pomůže tinkura z čajovníku, kterou jsem si bolavá místa namazal.

Dnes jsme se poprvé v Laponsku na delší dobu (především večer jenom na chvíličku) dostali do opravdových hor. Všechno bylo ale velmi oblé, „nekonečná“ údolí, výhledy, spousta jezer a jezírek. Sněhová pole jsme překračovali už od 600 metrů a od 1000 metrů ležel sníh už skoro všude. V této krajině bychom se měli pohybovat i v následujících dnech. Krása, krása.

Denní přesun: po 10.7. Sieimma – Sarelv 9 – 12.15, 11 km;

Sarelv – Somashytta (750 m n. m.) 12.45 – 22.30, 29 km. Celkem za den: 40 km

Ve finské části Nordkalotleden: málo slunce a teplo v chatičkách

Ráno jsme si pospali, v klídečku a příjemně – bez rušení „soudruhy“ – posnídali v chatce, kde bylo stále teplíčko. V noci mě velmi pálily kotníky od komárů, asi hodinu jsem kvůli tomu nespál. Slunce trochu svítilo. Hned po pár stovkách metrů jsme opustili Norsko a přešli do Finska. Krajina se ale nezměnila. Na úvod jsme překonali sobí plot (jenom tak vědět, na které straně byli zrovna sobi). Abychom nevyšli ze cviku, tak jsme hned dvakrát museli brodit řeku, první hlubší a druhou velmi širokou a studenou! Ve vodě jsem dlouho šel po špičatých kamenech a nadával jsem si, že jsem si nenechal kecky na nohou. Janča zouvala boty vždycky, protože jinak měla v goráčových

Půlnoční sluníčko z chaty Somashytta

Mělké, ale zase velmi dlouhé brodění řeky

Salomonech docela sucho. Krátký výstup nás dovedl k první finské chatičce, Kopmajoki. Uvnitř seděli tři mladí turisté, jeden z nich mířil v protisměru po Nordkalotleden do Kautokeina, byl první osobu, kterou jsme zatím potkali, že šla z jihu k severu.

Hned od chaty jsme stoupali, brzy skončily i porosty řídké trávy a šli jsme dlouho jen po kamenech. Další brodění říčky. Slunce stále pěkně svítilo. V dáli na sněhu jsme zahlédli stádo sobů, naše první v Laponsku. Další řeka byla tak mělká, že šla přeskákat po suchých kamenech. Prošli jsme přes ploché sedlo, kde nás čekaly nové výhledy k jihu. Dál jsme poskakovali po blátivé, podmáčené cestě, kdy se bláto střídalo s nepříjemnými kamenitými úseky (odplavená vrstva půdy z cesty, nebo přímo nějaké kamenné moře). Konečně, spíše uprostřed odpoledne, jsme došli ke krásnému velikému jezeru Pihtusjärvi a stejnojmenné finské chatě, našemu dnešnímu cíli. Místo slouží jako východisko výstupu na Halti, nejvyšší finský kopec. Poobědvali jsme na slunci na zápraží chatky s výhledem na jezero a hory nad ním.

Během přestávky přistál na jezeře hydroplán a přivezl dva turisty: tak takto se chodí na Halti! Pěší turisté si ušetřili asi 45 kilometrů cesty z finské vesnice Kilpisjärvi, odkud Finové nejčastěji vychází do zdejších hor.

V chatě jsme se poptali na předpověď počasí: všichni nám říkali, že zítra bude pršet. Přesvědčil jsem proto Janču, že půjdeme na Halti raději už dnes, i když už bylo dost hodin a už jsme byli trochu unaveni. Od chaty je výstup na vrchol 12 kiláků nahoru a 12 kilometrů stejnou cestou zpět.

Cesta byla pohodlná, vyšlapaná, jen občas mokřina. Bylo zcela jasné, že tu chodí násobně více lidí než místy, kterými jsme šli doposud. Opustili jsme jezero a kráčeli proti proudu řeky s pěkným

vodopádem. Přibylo kamenů a sněhových polí. Potřebovali jsme přebrodit řeku, což jsme si urychlili tím, že jsme si udělali zkratku po sněhovém mostě, který tu náhodou byl. Jen jsem se trochu bál, aby se někdo z nás do něj neprobořil. Střídaly se dlouhé úseky kamenných a sněhových polí, tráva v těchto výškách už nerostla. Poslední velké sněhové pole nás přivedlo na na Halti, nejvyšší bod Finska (1324 m). Jeden z opravdových vrcholů hory leží o čtyři metry výše a pár desítek metrů dále, je už ale celý v Norsku. Takže vlastně Fini mají jen „úbočí“. Situace je trochu podobná tomu, jako jsou Rysy nejvyšší horou Polska (nejvyšší část Rysů leží celá na Slovensku). Poláci, na rozdíl od Finů, mají „k dispozici“ alespoň něco jaký malý předvrchol.

Ač dole u chaty ještě pražilo slunce, tak během cesty se postupně zatáhlo a poslední hodinu jsme šli už jen v bílošedočernu. Rozhledy jsme měli pěkné, jen pošmourné. Viděli jsme „naše“ jezero Pihtusjärvi i „naši“ chatu, vysoké hory v Norsku a oblé kopce ve Finsku. Ačkoliv je plochý vrchol tvořen jen hromadou kamenů, tak i v těchto nehostinných místech kromě lišejníků roste občas nějaká kytička, Janča si kupříkladu vyfotila a obdivovala krásný bíložlutý pryskyřník ledovcový. Při zpáteční cestě nám začalo i pršet, sice málo, ale vytrvale. Během sestupu jsme potkali ještě dalších pět dvojic, které mířily vzhůru, včetně oné, která přiletěla hydroplánem. Byli jsme oba moc rádi, že jsme se na vrchol dnes podívali a že na místní poměry jsme měli vlastně docela pěkně.

Po návratu jsme vešli do chaty Pihtusjärvi, kde jsme měli nechané naše věci: osazenstvo kolem celého stolu se před námi zvedlo a jalo se odcházet ven, i když venku silně pršelo. Zůstali jsme ve velké chatě jen tři a nemuseli jsme stavět náš stan venku.

– „Dejte si, je to typický finský chleba. Nechal to tu ten chlápek.“ – „Hmmm, dobřej.“

Oproti chatkám v Norsku, kde jsme byli předtím, tady v chatě byl ještě navíc k dispozici dvouplo-
týnkový vaříč na plyn, naopak tu byly jen dřevěné palandy bez změkčující vrstvy (pěna, matrace). Po celodenním chození byla každá večeře výborná, každá postel dost pohodlná a každé usínání rychlé.

Denní přesun: út 11.7. Somas – Pihtusjärvi 10.20 – 15.00, 15 km;

Pihtusjärvi – Halti – Pihtusjärvi 15.50 – 18.25 – 21.45, 24 km. Celkem za den: 39 km.

První věc, která mě ráno napadla po probuzení, že mám na hodinkách náš, a tedy i švédský i norský čas, zatímco tady ve Finsku je už o hodinu více. Někde by nám mohl hezky ujet autobus. Jinak to nemělo na nic vliv, stejně bylo furt světlo. Když jsme ještě leželi v posteli, přišla do chaty dvojice Finů, sedli si proti sobě a mlčeli. Za delší dobu zase vstali a odešli. Tak jsem si vždycky představoval typické Finy, kteří sedí a mlčí. Ráno pršelo a mraky seděly tak nízko, že zakrývaly všechny okolní kopce. Vlastně nás oba dva těšilo, že jsme se včera s Halti nehecnuli zbytečně. V teple a suchu

Jezero Pihtusjärvi

Vodopád Pihtsusköngäs

chatičky jsme si dopřáli pomalou a výbornou vložkovou snídaní. Mírně pršelo, byla mlha, ale přitom teplo, tak jsme vyrazili dále k jihu. V plánu jsme po včerejšku měli na dnešek jen odpočinkový den, ujít jen 12 kilometrů k další chatě. Šli jsme stále po Nordkalotleden, která tady ve Finsku jde zároveň po hlavní turistické magistrále ve zdejších nejvyšších, největších a nejdivočejších horách. Hned kousek u chaty jsme přebrodili říčku, není nad ranní umytí nohou (včera odpoledne a večer jsme si nohy už nemyli), bohužel mě pak pálily kotníky popíchané komáry. Prošli jsme opodál sámského letního tábořiště, nikoho jsme v něm neviděli. Tábořiště bylo jen z moderních chatek, žádné chýše z březových větví. Dole u jezera stál zaparkovaný motorový člun, patřící zjevně k osadě.

Velké jezero se změnilo v řeku, cesta se stala více kamenitou. Kousek po proudu jsme obdivovali nádherný hučící vodopád Pihtsusköngäs, se sedmnácti metry největší ve Finsku. Sice přestalo pršet, ale šedé pozadí nebylo moc vhodné pro hezké fotozáběry. Včera tu pohledy na vodu a okolí musely být mnohem půvabnější, jak nám dnes ráno v chatce ukazoval na fotografiích jeden Fin. Další jezero, trochu blátivější cesta a most přes řeku. Dále jsme museli pokračovat po hrubých kamenech, řeka pod námi tvořila krásné peřeje a proudy. Pomalu jsme obcházeli další jezero Meekonjärvi. Od rána mě bolela hlava, bylo dusno, ale bundu jsem si neodvážil sundat, abych zbytečně nedělal radost sou-druhům komárům.

Při obcházení jedné z bažinek jsem se moc spolehl na vrbičku, že mě udrží. Ona mě místo toho šoupla celou botu do hlubokého bláta. Tundra (zakrslé vrby, úplné koberce brusinek, mech, lomikámen a nejvíce vřes) se pomalu zahustila, kolem nás už byly první stromové břízy. Minuli jsme nízké a placené chatky, vystoupali od jezera k mostu přes říčku a zase sestoupili po druhém břehu k volně přístupné chatě Meekon. Uvnitř bylo místo asi pro šest lidí, v kamnech někdo topil, další dva si vařili na plynovém plotýnkáči. Byl tu chlápek, co byl včera na Halti a také něco jako místní bard, který měl v batohu jídlo na měsíc a chystal se do okolní krajiny. Finskou část zná prý jako svoje boty,

chodí tady už 30 let a živí se i jako průvodce do hor. Seděli jsme, obědvali. Někteří lidé odešli pryč tábořit ven do stanů. Já jsem si spravil podvlíkačky, Jana zašila malou taštičku na věci. Chvillemi dost pršelo, chvillemi pouze foukalo. venku se proháněly tisíce komárů. Až do „noci“ ale byly mraky stále jen velmi nízko. Čtyřikrát kolem nás proletěla helikoptéra, buď s lidmi nebo zásobami. Přišla trojice ukecaných a veselých Finek a pak i další dvojice. Podle finských pravidel má právo zůstat v chatě ten, kdo přišel poslední, zatímco ten, kdo tu byl nejdéle, je přeci nejvíce odpočatý a může putovat dále nebo postaví stan venku. Takže jsme si sbalili věci připravené na nocleh a šli si stanovat ven. Chatku jsme dále využili pro posezení a pro vaření. Předevčírem byl na norské chatce záchod s „teplým“ polystyrenovým prkýnkem a materiálem na zasypání „produktů“, tady ve Finsku byl stejný systém. Je to pohodlné, teplé a neznečisťují se hory a vody našimi exkrementy, když všichni chodí jenom do kadibudek.

Denní přesun: st 12.7., Pihtusjärvi – Meekonjärvi, asi 11.30 – 15.00, 12 km

Celou noc i ráno sice fučelo, ale asi skoro nepršelo, vítr nám stihl skoro vysušit stan i zevnitř. Posnídali jsme pohodlně uvnitř chaty, tři veselé Finky už dávno odešly. Stoupali jsme na zdejší poměry chvíli prudčeji do kopce a prakticky hned od chaty jsme byli už zase ve zcela bezlesé krajině (800-900 m) s možnými dalekými výhledy, kdyby nebyly mraky tak nízko. Fučelo tak silně, že jsme si oblékli skoro všechno oblečení; měl jsem na těle čtyři vrstvy, na hlavě kulich a na ruku rukavice. Teploměr ukazoval sedm stupňů. Jedenkrát jsme museli přebrodit říčku, voda mě přišla nějak velmi studená, i když vodní tok byl mělký a úzký. „Půjdeme dále doleva či doprava, co myslíš?“ Než jsme si stačili říci, co jsme si každý mysleli, za rohem na nás „vykoukla“ chatička Kuonjarjoki. Jak fučelo, tak uvnitř bylo velmi příjemné místo na oběd. Část osazenstva ještě ležela ve spacácích. Opět jsme se tu sešli se známým Švédem, spal dnes nedaleko nás, byl i předtím u jezera Pihtusjärvi, ale na Halti už nešel: zkazilo se mu počasí.

Odpolední putování jsme zahájili dalším broděním, v pohorkách by šel potok přeskákat, my si však nechtěli zmáchat naše nízké kecky, tak jsme přebrodivili naboso. Stále jsme stoupali plochou krajinou až do nadmořské výšky skoro 1000 metrů. Od rána jsme šli na zdejší poměry po perfektní pěšině, tady přibývalo trochu kamenů. Začali jsme mírně klesat, v dáli jsme uviděli jezero a na břehu tušili chatku. Sněhové pole na svahu bylo hnědé, proč asi? Po chvíli jsme dostali jasnou odpověď: stádo sobů se páslo vlevo i vpravo vedle nás. Ovšem, jak jsme se přiblížili, tak oni se o to rychleji vzdálili. Ani jeden sob nám nedovolil, abychom si ho z blízka prohlédli. Byli však natolik blízko, že byla k rozeznání značka, co měli na boku.

Došli jsme až na břeh jezera Saarijärvi a stejnojmenné chatě, našemu dnešnímu cíli, akorát se pořádně rozpršelo. Zrovna chatu opouštěla jedna skupina a tak jsme byli uvnitř chvíli sami. „Z údolí“ dorazil mladý finský pár a z našeho směru „náš“ Švéd. Kafičko, svačinka, povídali jsme si, i když hlavně mladému Finovi angličtina ještě moc nešla. Odpoledne jsem v dešti podnikl výlet k jezeru, celkem asi 50 metrů. Jediná moje odpolední užitečná činnost byla, že jsem pro všechny donesl z jezera kýbl vody na pití.

Chata se postupně zaplnila, až se skoro přeplnila. Předpověď děcek s internetem hlásila na zítra déšť a pozíť slunce, kdo ví? Po večeri jsme se pokusili se usnout i za hlasitého hovoru mladých Finů, což se dlouho nedařilo. Nakonec nás dnes večer nikdo z chaty nevyšoupl, dvojice borců spala pod našim dřevěným letištěm, ostatní asi ve stanech. „Náš“ Švéd toto riziko, že ho někdo z chaty vyšoupl, už někdy kolem večere psychicky nevydržel, sbalil si věci a vydal se asi směr Kilpisjärvi.

Denní přesun: čt 13.7. Meekon – Kuonjarjoki 9.00 – 11.30, 11 km

Kuonjarjohka – Saarijärvi 12.30 – 15.00, 9 km; Celkem za den: 20 km

Záchůdek s teplým prkýnkem

Po nočním dešti a fučení bylo ráno stejně jako mlžně večer, mírně přšelo. Po prvním probuzení jsem s vidinou chůze v mlze zkrátil dnešní plán a vstali jsme až za další hodinku. Posnídali jsme skvělé škubánky s brusinkami a hodně mlíčkem ze zásob z chaty, sbalili se a skoro celá chata stále spinkala. Potichu jsme opustili chatu a i jezero Saarijärvi a šli jsme po cestě, která obcházela hned vedlejší jezero Čoahppejávri, které už skoro celé leží na území Norska. I naše cestička vedla asi dva kiláky Norskem, hranice však nebyla nijak vyznačena. Po pláni jsme klopýtali více než na včerejší pěkné cestě, také bažinatých úseků bylo více. Naštěstí na usnadnění chůze tu byly občas povalové chodníky. Minuli jsme Fina, co spal s námi dnes i včera, v protisměru jsme potkali jednu skupinu turistů s bágly. Celou dobu jsme měli mít výhled na prý posvátnou a nádhernou horu Saana, kdyby nebyla stále jen v hustém mraku. Mírnoučce jsme klesali podél sobího plotu, sešli k jezeru Tsahkaljärvi, kde byla křižovatka zimních cest pro skútry. Například se dalo jet sto kilometrů v kuse odsud k východu. Po kamenech jsme se „doplácali“ do dva kilometry vzdálené vesničky Kilpisjärvi, ležící na břehu velikého stejnojmenného jezera.

Kilpisjärvi (500 m n. m.) je typické letní i zimní východisko do zdejších kopců, začíná tu či naopak končí velká většina těch, kteří míří na Halti z finské strany, vrchol je odsud asi 55 kilometrů chůze; my jsme z ní právě přišli po Nordkalotleden, tedy po té nejklasičtější trase. Právě tady končí první část této pěší trasy.

V Kilpisjärvi jsme si prohlédli místní větší infocentrum s výstavou o životě Sámů a o přírodě zdejšího kraje. Koupili jsme tu mapu národního parku Pallas, dalších hor, kam bychom se měli zítra (nebo pozítří) přesunout. V jediné zdejší samošce jsme dokoupili trochu jídla do hor a studený obídek, který jsme hned pod převislou střechou skladu obchodu za deště snědli. Norům, kteří tady hodně nakupují, dešť – na rozdíl od nás – vůbec nevadil. Obrovské jezero je jistě krásné, teď bylo spíše černočerné. Náš původní plán obejít horu Saana a vystoupit na ní za účelem skvělých výhledů jsme pro dnešek zavrhlí. Nechali jsme si jí na zítra, až na ní bude to slíbené slunce.

Prošli jsme se pět kiláků po silnici k hotelovému komplexu, odkud vyjíždí autobusy (jeden spoj za den) do Hetty a pak ještě dva kilometry po silnici dále k parkovišti, východišti cest na Saanu a do rezervace Malla. Dnes jsme chtěli ještě projít rezervací Malla až do Koltalahti, neboli na finskošvédskonorské trojmezí. Tato cesta je zároveň i částí trasy Nordkalotleden. Od mostu přes řeku jsme stoupali březovým lesem, v protisměru jsme občas potkali skupinku lidí, naším směrem však nešel nikdo. Po necelých třech kilometrech, když už jsme zase byli nad hranicí lesa, odbočovala cestička na vyhlídkový vrchol PikkuMalla. Pro mraky všude jsme ho vynechali. Občas nám usnadnily cestu povalové chodníky. Asi ve třetině cesty jsme si mohli prohlédnout pozůstatky zákopů z 2.sv. války, v polovině cesty na trojmezí byl pěkný vodopád Kitsiputous. Úspěšně jsme přeskočili jsme stříkající vodu, nemuseli jsme brodit. Právě u vodopádu nám začalo poprvé v Laponsku, bráno když jsme šli s batohy na zádech, regulérně a vytrvale přšet. cesta dále byla skoro pořád po kamenech a v blátě a v malých potůčcích, které se v dešti rychle tvořily. Vícekrát jsme museli přeskočit menší potok, jednu říčku asi na čtyřikrát, ale furt lepší, než ji brodit. Kvůli dešti a vodě zespodu jsem měl

stejně v botách skoro jako bych kráčel přímo potokem. Janča však říkala, že má v botách skoro sucho. Kameny a opět březový les; cesta vedla dolů k norské hranici, kde jsme šli podél vysokého plotu, vypadal dost velký a mohutný na to, že je asi jen pro sobi. Nebo měl bránit vstupu do Norska?

Těsně před samotným trojmezím (Koltalahti) stálo rozcestí se šipkou k *autiotupē*, neboli otevřené chatičce. Prostorná chata *Kuohkimajärvi* ležící na poloostrovu u stejnojmenného jezera byla zcela prázdná a hned jsme se v ní hezky ubytovali. Vedle stála i další chata, která byla placená, dále dřevník a dvojkadibudka s polystyrenovým posezeníčkem. Uvařili jsme si super pohanku s fazolemi a pudíng jako mňam mňam zákusek. Vyprali jsme si a umyli se v jezeře, které bylo jen pár metrů pod chatou. S drobnými pauzami celý večer stále pršelo a teploměr venku ukazoval sedm stupňů. Kamna jsme dlouho nechali být bez povšimnutí, vždyť není taková zima a přijdou opravdové mrazy, ale nakonec jsem nevydržel a obětoval na oheň 5-10 perfektně vyschlých polínek. Kamna se i bez třísek roztopila „natotata“ a „okamžitě“ udělala v chatě teplíčko. Večer jsem šel na svých kečkách jeden z hlavních švů, který jsem si ráno roztrhl o nějaký kámen. Předtím jsem kecky raději vypral v potoce, abych blátem neznečistil chatku a sebe nepříotrávil smradem.

Seděli jsme nad koupenou mapou národního parku Pallas-Ylläs a plánovali, kam a jak pokračovat ve Finsku v dalších dnech, kdy snad zase bude svítit slunce. Řekli jsme si, že zkusíme projít základní trek parkem Pallas od severu z Hetty na jih k hotelu Pallas a dále že se uvidí.

Denní přesun: pá 14.7. Saarijärvi – Kilpisjärvi 9.15 – 12.30, 12 km; Kilpisjärvi – Kilpisjärvi, parkoviště u rezervace Malla, 7 km; Kilpisjärvi – Koltalahti (trojmezí) 16.10 – 19.15, 12 km; celkem za den: 31 km

V noci asi vůbec nepršelo, to bylo dobré znamení. V chatě jsme byli do rána jen sami dva, nikdo už v noci nepřišel. Dnes nás čekal dlouhý den, autobus z Kilpisjärvi do Hetty nám měl jet v jednu, potřebovali jsme se vrátit k silnici a vylézt na Saanu a sestoupit k autobusu. Budík zazvonil „v noci“, v 5.50. Bylo sice zataženo, ale v Norsku jsem viděl malinký kousek sluníčka. Kaše s včera čerstvě

Uvnitř chaty Kuohkimajärvi (kuchyňský kout, vaříč)

Chata Kuohkimajärvi na trojmezí

opraženými mandlemi chutnala obzvláště báječně. Zašli jsme si pár set metrů podívat se na samotné trojmezí Finska, Švédska a Norska, které tady vytyčili koncem 19. století. Tvoří ho betonová kopule, která stojí ve vodě v jezeře a vede k ní dřevěný povalový chodník. Původně si hranici mezi sebou vytyčili jen Norové a Rusové (kteří tehdy ovládali Finsko), Švédy k tomu vůbec nepozvali. Hned vedle tábořil jeden turista, prý nevěděl, že opodál stojí prázdná chatička.

Dálková turistická trasa Nordkalotleden tomto trojmezí definitivně opouští Finsko, dále pokračuje Švédskem a Norskem k jihozápadu. Dalším jejím významným bodem je asi po 180 kilometrech švédské letovisko Abisko. Ostatně právě tady, na trojmezí třech zemí, byl symbolicky v roce 1993 podepsán její vznik. My už jsme dále po Nordkalotleden pěšky nepokračovali a jen jsme jí symbolicky zamávali.

Vraceli jsme se stejnou cestou, co jsme přišli včera, zpět. Plánovali jsme, že dnes konečně vyjdeme na horu Saana. Jelikož nepršelo, šlo se mnohem lépe než včera. Místo toho, aby se začalo vyjasňovat, se bohužel zcela zatáhlo „Vešli“ jsme do mraků a po hodině chůze se pořádně rozpršelo. Za stálého deště jsme šli po kamenech, kořenech i v blátě a došli jsme na břeh jednoho z potoků. Pokračovat dále jsme však potřebovali na jeho druhé straně.

– „Já se bojím!“

– „Píchni hůlky tam, kde je mělká voda a skoč!“

Úspěšně jsme měli za sebou další z brodů. Z nejvyššího místa cesty jsme už jen tušili velké jezero Kilpis pod námi. Janča si stěžovala, že je jí zima na ruce, ale nechtěla si v dešti zmáčet rukavice, tak šla bez nich. Já podobně. Pomalu bylo jasné, že žádná Saana zase nebude, co dělat v dešti a v mracích na vyhlídkové hoře? Opatrnou chůzí jsme se dostali zpět k silnici. Oba jsme byli zmrzlí jako drozdi, takže jsme se ještě více oblékli, i kulich a rukavice.

Po Nordkalotleden (Kautokeino – Kilpisjärvi – trojmezí – Kilpisjärvi) 247 km pěšky

Pallas-Ylläs: drsné hory v nízké nadmořské výšce

Náš další cíl byl národní park Pallas-Ylläs, ležící asi 130 kilometrů jihovýchodně. Východiskem je vesnice Hetta, kterou jsme už projížděli cestou na úvodní východiště do Kautokeina.

Autobus z Kilpisjärvi měl jet až po jedné hodině, byla tedy ještě spousta času, zkusili jsme stopovat. Asi po pěti minutách chůze a stopování jsem mávnul, možná omylem, na jakýsi autobus, a on zastavil: zrovna tam byla označená zastávka. Byla to linka z norského Tromsa do finského vnitrozemí. Nasedli jsme a za 26 € na jednoho jsme se svezli 150 kilometrů stále podél švédské hranice k jihovýchodu. Byli jsme tak prochladnutí, že jsme oba dva v autobuse seděli v rukavicích! Snažil jsem se vysušit boty a ponožky, ale marně. Jeli jsme furt řídkým lesem, podél hraniční řeky. Vystoupili jsme, přípoj teď žádný nebyl, tak jsme zase stopovali. Po půl hodině nám zastavila paní z Helsink s dětmi a dovezla nás 30 km přímo do Hetty, kam jsme potřebovali. Její manžel prý akorát dobíhal závod 140 km přes kopce a ona ho jela vyzvednout do cíle.

V Hettě, hlavní vesnici obce Enontekiö, skoro nic nebylo, jen údajně slavný kostel – zvenku vypadal pěkně a jinak nic. V jediném obchodě v centru jsme dokoupili jídlo na zbytek pobytu a šli si dát oběd z vlastních zásob na kolonádu na břeh jezera. Žádná kolonáda tu však nebyla, žádné posezení, stolečky nebo další služby. Byli jsme však určitě na správném místě: Turistický ukazatel stál na břehu jezera, ukazoval směrem do něj a byla na něm cedule „Hetta-Pallas 55“. Byla tu jen dvě dřevěná mola, na jednom jsme se pěkně rozvalili a pojedli. Slunce rychle vystřídal slejvák a my se běželi schovat. Na budově visela jediná reklama na vodní taxi, které jsme si telefonem přivolali. Autem přijel mladík, co jsme mu volali a pak ještě jiný, co nás měl odvézt. Za převoz přes jezero pouhých 750

Březovo-borovicový les v národní parku Pallas

metrů si řekl o 10 euro od každého.

- „Byli jsme teď na Halti a v Kilpisjärvi“, pochlubili jsme se mladíkovi.
- „Taky jsem byl letos na Halti, v zimě, za dvě hodiny z Kilpisjärvi až na vrchol“, říká onen mladík.
- „A jak rychle ten skútr jezdí?“
- „Asi tak 100 kiláků v hodině. Jestli chcete, ukážu vám video, jak jedu...“

Chlápek, který nás převezl přes jezero pouhých 750 metrů, si řekl o 10 euro od každého.

Akorát opět přestalo pršet a my vyrazili do národního parku Pallas, po hlavní turistické „magistrále“. Cesta vedla na první pohled úplně jinou krajinou než jsme zatím zažili v Laponsku. Borovicový les s břízou, vyšlapaná široká cesta, trochu bláta, bažiny, občas vedle rašelinové jezírko. Šli jsme skoro pořád po rovině. Sluníčko svítilo, hurá. Stále v řídkém lese jsme v jednom místě vešli do národního parku a dále došli k otevřené chatce Pyhäkero, ležící uprostřed lesa (asi 400 m n.m.) Udělali jsme si přestávku a přemýšleli, co ještě dnes podniknout? Mohli jsme pokračovat dále po hlavní trase. Přímo u chatky byla kontrola toho závodu, o kterém mluvila zmíněná paní z Helsink. Zvonilo jim tu „do posledního kola“, do cíle zbývalo běžcům 12 kilometrů. Měli tu velkou občerstvovačku. Kdybychom pokračovali dále, šli bychom proti nim, proti stovkám běžců a běžkyň. Rozhodli jsme se tu zůstat, chatka bude to pravé. Vařili jsme, prohlédli si okolí: řídký borovicový les a všude buď písčité terén (!) a nebo bažiny. Podle mapy tu měla být kavárna, tedy čekali jsme nějaký bufet, Janča se těšila. Velká kavárna s velkou terasou tu opravdu byla, otevírá vždy 1. března a funguje jen jako bufet zimní! Pitnou vodu jsme tady brali ze studny. Bylo tu i oficiální ohniště. Kromě standardního vybavení chaty tu byly extra domečky na odpad, např. speciální na odpadní vodu. Dle toho, že závodníci odtud utíkali do Hetty jinudy než jsme přišli, jsem vydedukoval, že jsme odpoledne také mohli vyjít přímo pěšky z Hetty, stačilo jen jezero trochu více obejít (zacházka asi 5 km), a nemuseli jsme platit dvacet euro za člun přes jezero.

Celý večer znělo z venku zvonění do posledního kola a hluk závodníků, byli dobří! Po desáté hodině pořadatele kontrolu uzavřeli, vše sbalili a odvezli a nastal úplný klid. Mraky už zase zakryly skoro celou oblohu, nastalo opět typické laponské „slunečno“, což jsme tady brali jako hezky. Krajina tu byla dost jiná než na severu, ale určitě ne nudná. Už jsme se však těšili do horských, bezlesých partií. V chatě jsme spali sami, v okolí stálo celkem asi pět stanů.

Denní přesun: so 15.7. Koltalahti – Kilpisjärvi (parkoviště), 7.30 – 10.30, 12,5 km pěšky

Kilpisjärvi – Hetta (Enontekiö) bus a stop

Hetta – Pyhäkero (NP Pallas Ylläs) 16.20 – 17.40, 8 km pěšky; Celkem za den: 20,5 km pěšky

Ráno ve čtyři i v šest bylo modro, my jsme vstávali už opět s přídělem mraků. Po patnácti minutách ranní chůze se mě Janča zeptala, zda mám své rukavice. – „Ne! Aha, zůstaly se sušit v chatě.“ Doběhl jsem si pro ně a mohli jsme pokračovat. Šli jsme po cestě, kde včera běžely stovky běžkyň a běžců, poznat to však skoro nebylo. Kdybych je včera na vlastní oči neviděl, tak bych to dnes nepoznal. Místy byl povalový chodník, jinde bylo trošku blátíčka, snadno jsme brzy vystoupali nad hranici lesa (nejvyšší části lesa byly opět březové, už ne žádné borovice) a svižně jsme mířili na první vyhlídkový kopeček Pyhäkero (713 m). První pořádný výhled v národním parku Pallas byl parádní a potvrdil nám to, co jsme už předem tušili ze studia mapy. Nad hranicí lesa je v celém v národním parku a blízkém okolí jen úzký proužek kopců ve směru severjih; ten proužek, na kterém jsme nyní byly. Všude jinde „kam až oko dohlédlo“ byly obrovské jen mírně zvlněné plochy lesů, jezer, mokřadů, ale už žádné pořádné hory. Bylo na zdejší poměry stále skoro jasno, neboli bílé „fleky“ pokrývaly většinu oblohy: normální stav. Dosti fučelo ale ne tolik, aby nám vítr bránil v další chůzi, stačilo se jen přibláci.

Velmi pohodlná cesta nás přivedla k chatičce Sioskuru, okolo stálo pár stanů. Místečko na nás působilo jako dokonalá oáza u potoka, dokonce tu měli i výhledy přes malé a velmi rozptýlené břízky. Skoro po rovině jsme pohodlně táhli dále tundrou k jihovýchodu: na slunci a ve větru. Občas jsme překřížili po mostku nějaký potok; minuli pěkná místa na piknik a táboření. Velmi pozvolna jsme scházeli na oběd k další chatičce Pahakuru. Chatka stála zrovna uprostřed blátnin, přímo na hraně mělkého širokého skalnatého kaňonu hned pod námi. Byl tu i krásný výhled na kopce, ke kterým jsme mířili; nejbližší vysoký kopec byl Lumikero. Obídek jsme si dali na zápraží, na kterém taky fučelo, museli jsme si furt hlídat věci, aby nám neodlítly. Další dva kilometry jsme šli spíše blátem, po kamenech, kličkovali přes bažinaté úseky a dostali se k velkému „zalesněnému palouku“ Hannukuru, kde stála jednak obrovská placená chata, dále přístupná sauna, „vigvam“ – menší chatka na ohně, prostor na stany, pumpa na pitnou vodu a kus opodál na kopci otevřená chata (a jasně že i několik dřevníků a záchodů). A nikde nikdo. Dle mapy jsme byli na největším turistickém piknikovacím místě v celé široké oblasti. Silnici sem pochopitelně nevede, stejně jako na všechny okolní chatky. Stoupali jsme dále lesem přes oblý vrchol (500 m) a sestoupili po kamenech mezi stromy, dokonce tu byly i smrky (!), k otevřené tzv. denní chatce Suaskuru. Cestou jsme viděli čerstvé losí bobky, jen losi byli zase někde pryč. Čekal nás další výstup na vyhlídkový bod Lumikero (660 m), v lese před výstupem jsem se nejprve svlékl jen do kraťas a do trika a na vrcholu při svačince zase všechno oblékl. I v tomto pro nás silném větru tu někteří Finové klidně chodili v krátkém rukávu. Hřebenovka, sestup a prostup sobí ohradou a traverz dalšího kopce (občas kameny) a sestup k nádherně umístěné malé chatce Montellin maja. Janča chtěla ještě pokračovat dále, k další větší chatě, bála se, že tato by se mohla do večera přeplnit. Šli jsme ještě údajně kilák (dle mě mnohem více) po široké cestě vzhůru do sedla a pěšinou dolů na nádherné místo Nammalakuru: u potůčku místa na stany, ohniště a prostorná a zánovní chata, výhledy do okolí. Na slunci jsme si vyprali, Janča se v pěkné tůni na

Míříme k jihu na kopci Pyhakero

Sob u hotelu Pallas

místečku schovanými před lidmi celá umyla. Kolem chaty odpoledne pobíhala spousta dětí. Většinou rodiny tábořili venku ve stanech, i když v chatě bylo stále volno. Chata byla opět plně vybavena, levá půlka byla placená, pravá volně přístupná pro 16 lidí; obrovský dřevník opodál a čtyřkadibudka s výhledem do hor. Po večeri jsme si s Jančou udělali malý výletík na kopeček nad chatou, kde jsme se pokochali výhledy na opačnou stranu hor. Jedni Finové nám řekli, že zítra bude pršet jen trochu a pozítří hodně, tak se uvidí, co podnikneme dále. Hlavní část přechodu Hetta – Pallas jsme už měli skoro za sebou. Za celý den jsme minuli asi 6-10 lidí a v protisměru prošlo asi 10 lidí a to jsme prošli nejatraktivnější části národního parku.

Denní přesun: ne 16.7. Pyhäkero – Pahakuru, 7.30 – 12.15, 20 km

Pahakuru – Nammalakuru 12.45 – 17.45, 16 km. Celkem za den: 36 km.

V „noci“ i ráno střídavě pršelo, i přímo před chatou byl nepříjemný vítr. Ještě jsme si chvíli poleželi. Potichu jsme vstali a nasnídali se tak, abychom nevzbudili finskou dvojici, která spala v protilehlém rohu na obrovské nafukovací matraci. V dešti jsme sestupovali lesem po kamenech stále po hlavní cestě k jihu. Vyrušili jsme sobí trojici, „rodinku“, která před námi rychle utekla. V sedle stála tzv. denní chata, uvnitř jsme překvapili dva Němce, kteří ji použili na nocleh a právě vstávali.

– „Můžeme se na něco zeptat? Jsou na chatě, kde jste spali, matrace?“ (se zeptali)

Ne. Asi nikde v této oblasti nemají v chatičkách matrace! Už skoro nefoukalo, v lese bylo teplo a už nepršelo. Vešli jsme do mraků, když jsme stoupali ze 440 do 700 metrů, dále jsme traverzovali kolem další hory Lehmakero. Chvillemi nebylo vidět ani na tyče, které vyznačují cesty tady v národním parku. Nepříjemné kamenné úseky, často bláto, které však šlo obejít. Když jsme se přiblížili do posledního sedla těsně pod nejvyšší horu Taivaskero, tak se mraky trochu zvedly. Na samotný

vrchol chybělo ještě asi 40 výškových metrů, ale proč si dělat zacházku do mraků? Už byl i vidět sousední kopec, na který vedou od hotelu Pallasu sjezdovky. Klesali jsme pohodlnou cestou, mraky stoupali výše a výše, už vyšlo i sluníčko. Pěšina se změnila v dokonale připravenou cestu, která nás přivedla k hotelu Pallas, u kterého končí (dálková) pěší cesta Hetta – Pallas.

Na velkém prostranství stála celkem vkusná, nízká a široká sroubená budova hotelu a opodál velké návštěvnické centrum parku. Při obědě jsme pozorovali stádečko sobích samců, kteří se producovali po parkovišti. Dali by se klidně pohladit, jak byli blízko. Skoro všichni měli nádherná obrovská paroží. Sluníčko pěkně svítilo, proč nám nemohlo svítit i před hodinou, když jsme byly ještě nahoře v kopcích!

Kam dál na horách a ve Finsku? S Jančou jsme si řekli, že ještě zkusíme pokračovat po jedné z „hlavních pěších dálkových tras“ národním parkem Pallas k jihu, dnes navečer by měla být další chatička na přespání. Krajina do dálky už vypadala jen pouze mírně zvlněná, větší kopce (a větrné elektrárny) jsme viděli až na dalekém obzoru. Kolem luxusní denní chatky Pallaskota jsme pokračovali po pěšince už opět lesem, jen málo vyšlapané, často obcházel padlé kmene a drobnější bažiny. Se soudruhy komáry nad hlavami jsme sešli do malého kaňonu, s jezírkem a vodopádem (viděli jsme hezčí místa). Dále jsme se šli podívat pryč z hlavní turistické trasy asi dva kilometry k obrovskému jezeru Pallasjärvi a chvíli jsme si poseděli na jeho břehu na malinkém molu. Jezero vypadalo, že je zcela černé, ale snad strašidelné. Zpátky jsme museli jít chvíli po silnici a napojili se opět na „hlavní dálkovou pěší trasu“, která vedla k jihu. Na rozcestí u silnice jsme si přečetli „Mustakero 6 km“, aneb do chatky bylo buď kousek, budeli dobrá cesta, či daleko, kdyby byla špatná. V hustém smrkovobřezovém lese jsme kráčeli po úzké cestičce, bylo nám jasné, že tato střední část je mnohem méně navštěvovaná než severní. Čas od času byla na stromě červená tečka, která znamenala asi turistické značení. Občas jsme šli po kamenech a často blátem. Dlouze jsme po vrstevnici obcházel holý kopec, bohužel nás cesta vedla stále jen nízkým lesem a nikam do dálky jsme moc neviděli.

Náhle jsme se dostali do hodně mokrého místa, voda se najednou objevila všude, už jsem měl v obou botách zcela „čvachtačku“, když jsem nebyl schopen prokličkovat suchou nohou mezi vodou

Orchidej u hotelu Pallas

Zátiší v lese

a blátem. Paradoxně jsem se dále už pohyboval snadněji, přestal jsem se zabývat každým malinkým blátíčkem, každým obtížně obejitelným úsekem, mohl jsem jít rovně a bez složitého obcházení v lese. V protisměru kolem nás proběhl osamělý běžec. Šli jsme teď po hřebeni, skoro dokonale rovném, bohužel bylo zcela zataženo; chvílemi jsme přes řídký les viděli do dále, např. veliké jezero Pallasjärvi, kde jsme před nějakou dobou byli. Na konci hřebenu byla malá vyhlídka do kraje a už jsme, za deště, který nás „konečně“ dnes doběhl, sestupovali k velkému rašeliništi, přes které našťestí vedl dřevěný povalový chodník. Na konci rašeliniště bylo rozcestí a krátká odbočka k „naší“ chatce Mustakero, kde jsme se ubytovali. Mustakero byla malinká chatka s patrovým spaním asi pro pět osob upro-střed smrkového lesa ve výšce 400 metrů, potůček (vytékající z toho rašeliniště) tek l kousek pod chatou. Stejně jako jinde tu byl dřevník a kadibudka. Oproti jiným chatkám tady chyběl va-řič. Byli jsme tu sami. Dle zápisů v kronice jsme našli, že tu byli nějací Češi v zimě na sněžnicích, marně odtud zkoušeli pozorovat polární záři. Už jsem skoro spal, když odněkud dorazil jeden Fin, Janča s ním prohodila pár slov. Od hotelu Pallas jsme odpoledne potkali jen toho zmíněného běžce a jinak (ani u jezera Pallasjärvi) nikoho.

Denní přesun: po 17.7 Nammalakuru – hotel Pallas, 9.30 – 11.45, 12 km

hotel Pallas – Pallasjärvi – Mustakero 12.50 – 17.30, 16 km. Celkem za den: 28 km

Dnes jsme si opět o hodinku protáhli spánek, protože ráno přšelo. Stejně jako včera ráno i dnes jsme snídali a balili v tichosti, abychom nevzbudili spáče. Déšť zrovna ustal. Cestička pokračovala stále smrkovobřezovým lesem, mírně zvlněně, často jsme kličkovali mezi popadanými stromy nebo mezi větvemi. Po dvou až třech kilometrech byla odbočka k nějakému jezeru, my jsme pokračovali „po hlavní trase“.

– „Aj, aj, aj“, šlápl jsem si do bažiny a boty jsem měl zase hned zcela mokré. Cesta pohodlně vystoupala na kopec Koivakero (490 m). Vrcholek byl řídce porostlý stromy a byl tu trochu rozhled do kraje (skoro vše v mracích), i na jezero Jerisjärvi před námi. Kratší a prudší (laponsky prudší) sestup a cesta pokračovala podél jakéhosi potoka. Byli tu mocné bažiny se spoustou vody, boty byly hned zase zcela mokré a plné vody. Do toho jsme museli občas přelejzt nebo naopak podlejzt padlý strom. Nepříjemné místo! Fuj! A místní „krása“ stále nekončila, oba jsme dále museli bojovat s blátem, vodou a vegetací. Našťestí byla taková zima, že komáři skoro nelétali. Obcházeli jsme obrovský mokřad, cesta byla najednou široká pro auto, ale často zcela pod vodou, a my museli různě kličkovat po pěšinkách v lese. Poslední úsek před silnicí už vedl skoro po suchu borovicovým lesem po písku (!!), vlastně stejným typem vegetace a krajiny jako na začátku putování u Hetty, kde byly taky borovice na písku.

Vyšli jsme na hlavní silnici, turistická trasa pokračovala dále k jihu, ale nejbližší desítky kilometrů nebude žádný kopec. Nechtělo se nám už jen tak chodit zdejší zjevně stále bažinatým terémem bez pěkných výhledů, a tak jsme naše putování v národním parku Pallas a také i po finských kopcích ukončili. Za dopoledne jsme nikoho nepotkali, což se dalo čekat.

Pěší cesta přes národní park Pallas-Ylläs: 82 kilometrů.

Přesun zpátky do Švédska: v dešti a příšerné zimě

Už včera jsme se (nad mapou a znalostí předpovědi počasí) dohodli, že se nyní přesuneme do Švédska, do Národního parku Abisko, jen kousíček od města Kiruny. Víme, že je tam hezky, kopcovité, většinu míst tam neznáme a jede nám tam přímý vlak zpátky do Stockholmu, nemusíme se na zpáteční cestě spoléhat na stop či řídký autobus. Ovšem teď tady ve finské divočině žádný bus asi nejel (Finové nemají jízdní řády na zastávkách), takže jsme zase stopovali. Po půlhodině nás vzalo auto do Muonia (mladý lingvista se specializací na Sikkim). V městečku jsme se zásobili jídlem do konce pobytu (levněji než ve Švédsku) a za deště a ve strašné zimě se najedli. V místním turistickém íčku si Janča koupila krásně oranžový vícefunkční šátek se sobi. Další stop – Francouzi, co nás vzali 50 kilometrů k severu a pak hned další borec do Kaaresuvanta na hranici se Švédskem. Na mostě přes širokou řeku jsme se definitivně rozloučili s Finskem a dostali se do Švédska. Z velké zimy byla ještě větší zima, oblékl jsem si na sebe pod kalhoty i tlusté podvlíkačky a na tělo už pátou vrstvu oblečení (kterou jsem doposud nepoužil), pochopitelně kulich a rukavice. Až po dvou hodinách marného mávání nás vzal českonorský pár. Zavezli nás stejnou cestou, kterou jsme jeli první den v Laponsku, až do Kiruny, udělali si kvůli nám zajižd'ku 50 kilometrů. V Kiruně jsme, promrzlí po půl hodině ve vichru, další stopování vzdali a šli jsme stanovat do parku kousek od autobusového nádraží. Zítra ráno by nám na posledních sto kilometrů do Abiska měl jet přímý bus. Budeme mít ještě tři dny na pobyt na horách. Slunce nemusí zcela pražit, ale hlavně ať se trochu oteplí.

Denní přesun: út 18.7. Mustakero – Rauhala, 8.00-10.45, 10 km

Rauhala – Muonio – Kaaresuvanto – Kiruna, 300 km /stop/

V noci v Kiruně nefoukalo ani nepršelo. Ráno jsme zjistili, že jsme nocovali u dvou neobvyklých domů, kdy jeden už byl zespodu celý podkopaný a byl položený na obrovské traverzy a druhý na tuto náročnou operaci připravovali. Obě stavby byly nějak historicky vzácné a budou je proto stěhovat. Zdejší část Kiruny se celá obětuje těžbě železné rudy a město se přesune o kus vedle. Janča se bála, že v buse nebudou brát platební karty (švédské koruny jsme neměli). Naopak řidička odmítala od jiných papírové peníze a vyžadovala pouze platební karty. Mířili jsme do Abiska, kam se nám včera už nepodařilo dostopovat. Bus jel skoro po prázdné silnici, posledních dvacet kiláků podél obrovitánského jezera Torneträsk, šestého největšího jezera ve Švédsku, za ním čnily vysoké hory na hranici s Norskem.

Dlouhá údolí a pozvolná sedla ve švédském Abisku a okolí

Vystoupili jsme v Abisku u turistické stanice, staví tu vlaky i autobusy. Znali jsme to tu trochu, před pěti lety bylo Abisko naším prvním kontaktem s Laponskem, začali jsme tady putování po dálkové pěší cestě Kungsleden. Od severu se také v Abisku připojuje cesta Nordkalotleden, kterou jsme „opustili na „trojmezí“, nyní desítky kiláků pokračuje na jih souběžně s mnohem známější cestou Kungsleden. Stojí tu velká a luxusní turistická stanice (Abisko Fjällstation) a centrum zdejšího stejnojmenného národního parku.

Uvařil jsem venku snídani a společně jsme ji snědli v obrovské vstupní hale turistické stanice.

Sámská osada Rovvidievva

Nad nástěnnou mapou jsme koumali, co stihneme smysl podniknout za tři dny, když vlastní Kungsleden už známe. Mohli bychom zkusit jít známou cestou k jezeru Abiskojaure (15 km), pak udělat trojúhelník údolí, sedlo, údolí a vrátit se od jezera zase zpět. „A nebude to moc krátké?“, zeptala se Janča, „já bych se ještě chtěla podívat dále směrem k sedle Tjåktja, tam bylo moc pěkně!“. Neuvědomila si asi, že mapa byla v měřítku 1: 100 000 a ne 1: 50 000, jako byla ta, co jsme měli v Národním parku Pallas. „Uvidíme“, řekl jsem jen na to.

Po obhlídce kaňonu řeky Abisko pod silnicí a umělého tunelu, kam před 120 lety svedli vody při stavbě železnice, jsme se vydali po široké a pohodlné cestě Kungsleden k jihu, z velké části po břehu řeky proti proudu. Jen nám od počátku přišlo, že tu bylo nějak moc bláta. Bylo zataženo, bez deště. Řeka, kaňon, peřeje, vodopády působily kouzelně, ale chtělo by je ještě nasvítit sluncem. I okolní vysoké kopce byly šedé. Po třech kilometrech jsme přešli po první velké řetězové lávce přes boční přítok řeky a ejhle: další povalový chodník byl celý pod vodou, zjevně tu teď dost přišlo a potoky a říčky měli mnohem více vody a voda si tady asi našla cestu úplně jinudy. A bažiny byly o to větší! Cesta nás vedla stále řídkým lesem, přes opravdu blátivé úseky byly všude položeny povalové chodníky. Obešli jsme z jedné strany celé jezero Abiskojaure a došli až k vybavené stejnojmenné luxusní chatě, stojící na začátku jezera na břehu. Komplex chat tvořilo několik přízemních chatek, obchůdek, správce, večer připravená sauna. Ač jde o luxus, tak jsou něco zcela jiného než např. alpské nebo polské horské chaty, vícepatrové, vše uvnitř, teplá voda, sprchy, toalety. Tady je voda na pití v jezeře nebo venku v gumové hadici, teplá voda jen někdy večer, suchý záchod venku a pánové mají „čůrací plochu“ na kraji lesa.

Oběd jsme si dali ve dřevníku, zrovna přišla krátká dešťová přeháňka. Na přístřešky, jak jsme věděli z minulých let, si Skandinávci vůbec nepotrpí. Ve Finsku mají někde „denní chaty“, což je tak luxusní zavírací přístřešek, kde lze topit a krásně i přespat, že je nelze ani nazvat přístřeškem, tedy

lavicemi a stoly kryté střechou. Ve Švédsku a v Norsku není nic. Trochu jsem se zalekl, jak všechno stihneme; k další chatě, u které jsme chtěli nocovat, nebylo 10 km, jak jsem odhadl v Abisku, ale dle ukazatele 22 kilometrů. V nejhorším bychom se nějak museli vrátit.

Opustili jsme Kungsleden a vydali se údolím proti proudu řeky Kamajåkka. Hned bylo poznat, že cesta bude „jiná liga“. Šli jsme březovým lesem jen po malé pěšince, blátem, povalové chodníky klouzaly a byly komplet pod vodou. Hned jsem měl obě boty mokré. Suché úseky se střídaly s bažinatými, zavodněnými. Někdy šlo bláto přeskákat, jindy jsme museli složitě hledat obcházku. Dlouho jsme šli daleko od řeky, později i po jejím břehu. Několikrát jsme zase narazili na losí bobky, losi byli opět fuč. Velká řetězová lávka vedla přes dravou říčku. Cesta vedla sámskou osadou Rovvidievva. Osadu tvořilo pár tradičních chýší (kruhových) a jinak desítky moderních domků. Cestičky kolem byly rozježděné od čtyřkolek. Nikoho jsme neviděli, buď jsou Sámové někde ve vyšších polohách (?) a nebo tu jen nebyli přes den. Na některých rozcestích jsme dále pokračovali jen intuitivně, žádné značky, mužici, šipky, nic. Vždy jsme si naštěstí vybrali správnou cestu a nemuseli se nikde vracet. Další lávka, les řídł, krajina se otevírala. Až do večera jsme pochodovali už nad hranicí lesa. Na vysokých kopcích kolem nás a před námi ležel sníh, hory vypadaly přitažlivě a trochu hroživě pod černými mraky, každopádně byly úplně jiné než doposud ve Finsku, mnohem vyšší a strmější.

Trochu unaveni jsme pokračovali dále. Přišli jsme k další říčce, přes kterou chyběl most. Já se nezouval, přebrodiv jsem v botách, stejně byly mokré. Už by tu někde měla být chata, už vidíme v dálce zimní tyčové značení. Ale místo chaty jsme „získali“ další brod. Když si Janča dokonale osušila nohy, nazula ponožky a boty pečlivě zavázala, tak hned přišlo další brodění. Konečně jsme byli u cedule „Unna 1 km“. Přešli jsme ještě pár sněhových polí a za rohem na nás „vykoukl“ komplex chatiček Unnas Allagas. Hned jsme odhalili travnatý, měkký, ale suchý plácek a rychle postavili náš stan. Při vaření přišla za námi na kus řeči dobrovolnice správcová ze zdejší chatky, obdivovala naše lehké batohy i malý stan. Po dnešních 37 kilometrech jsem dnes velmi ocenil večeri a hlavně nohy v teple. Během dne jsme vícekrát viděli na obloze, jak někde kolem prší, ale nám se déšť na cestě kouzelně vyhnul. Přehánka přišla, až když jsme leželi ve stanu. Zítra nás prý čekají samá sněhová pole, uvidí se... Dopoledne jsme potkali asi 50 turistů a od chaty Abiskojaure asi 10 lidí.

Denní přesun: st 19.7. Kurina – Abisko 7 – 8.30 /bus/

Abisko – Abiskojaure 10.00 – 13.30, 15 km

Abiskojaure– Unna Allakas 14.30 – 21.30, 22 km. Celkem za den: 37 km

Ráno jsme si trochu pospali. Skoro jako vždycky v Laponsku nás ani jednoho po včerejšku nic nebolelo. Bylo zataženo a teploměr ukazoval pět stupňů. Unna Allakas leží v území malých jezírek, jen dva kilometry od norských hranic, kam už ale nepůjdeme. Opustili jsme náš příjemný plácek a pochodovali po pěšině směrem na jihovýchod, čekalo nás dnes nahoru přes sedlo asi 550 výškových metrů. Pěšina byla sice většinou znatelná, ale vůbec nebyla nijak označena, ani barevnými fleky, mužíky ani kolíky. Naštěstí paralelně vedla i zimní cesta, vyznačená tyčemi, která napověděla, kudy pokračovat, když se nám cestička několikrát ztratila. Rychle jsme nabírali výšku. Opodál se páslo stádo sobů, zase před námi utekli. Stále vzhůru jsme se dostali na velkou náhorní plošinu (jezera, potoky, sníh), mraky se zvedly, slunce nesvítilo, ale už jsme alespoň viděli vrcholky zasněžených hor. Už vycvičení a otužení jsme přebrodivi širokou říčku Snarapjohka, voda byla pekelně ledová. Když jsme vystoupali výše, poznali jsme proč. Říčka vytékala ze skoro zamrznutého jezera, do vod z břehů sklouzávaly hromady sněhu. Následoval „laponsky“ prudší výstup do vlastního sedla (asi 1250 m; naše zatím absolutně nejvyšší místo v Laponsku, kam jsme vyšli s batohy), nad námi jsme obdivovali nádhernou formaci skal a sněhu. Chvilími už svítlo sluníčko, hurá! Při

Jezero Alesjaure

sestupu jsme šli vícekrát po velkých sněhových polích, šlo se mi hned lépe než po kamenech. Cesta (kameny a sníh a občas mužík; žádná pěšinka) na chvíli opustila zimní značení. Ještě jsme museli chvíli pochodovat, než se pod námi objevilo pastelově modré jezero Alesjaure a na prahu nad ním chatky Alisjaure, kam jsme sestoupili a kde jsme si po pěti hodkách chůze dali obídek a přestávku. Dostali jsme se tak oklikou zase na Kungsleden. Slunce už více svítilo než nesvítilo. Seděli jsme s výhledem na řetězovou lávku přes řeku Aliseatnu, turisté po ní pokračují k jihu po Kungsleden. My jsme se však vraceli zpátky k severu, do Abiska nám zbývalo ještě/už jen 37 kilometrů po cestě, kterou známe z minulosti a která snad už bude snadná.

Dlouze jsme šli podél krásného jezera Alesjaure a kochali jsme se pohledem na hory, které se v něm zrcadlily. Letos bylo asi i ve zdejších horách hodně sněhu, sněhová pole byla níže než osm set metrů, bylo tu hodně bláta a musela se obcházet spousta zamokřených úseků, kde chyběly povalové chodníky. I v tom kraji v posledních letech nejspíše Sámové objevili kouzlo čtyřkolek a od nich rozryté cesty vytvořily další místa, kde se držela voda, a hlavně poničily spoustu dřevěných chodníků. Kolem nás prošla dvojice Němců, kterou jsme potkali u údolí Reisa v Norsku. Prý jsme je natolik inspirovali našim vyprávěním, že z Finska zamířili přímo na Kungsleden.

Překročili jsme po schůdkách sobí ohradu a přes malé brodění potoka jsme se dostali nad údolí Gárddenvággi, pod stejnojmennou krásnou horu. Dříve než cesta začala klesat k jezeru Abisko, jsme si v hodně ploché a otevřené krajině postavili stan na břehu malého jezírka, ze kterého jsme i pili vodu. Opodál už stálo dalších asi pět stanů. Do Abiska na vlak nám na zítra zbylo posledních 21 kilometrů. Obloha teď večer byla z velké části modrá, měli jsme nejhezčí večer po skoro 14 dnech. Bylo však celkem chladno, foukalo, takže jsme vařili raději v teple ve stanu. I ze spacáků jsem mohl pozorovat krásnou zaledněnou horu proti nám, na dalších kopcích zase ležela čerstvá nadílka sněhu! Fantastické místo na loučení s Laponskem a krajinou v okolí Abiska.

Denní přesun: čt 20.7 Unna Allakas – Alesjaure, 9.30 – 14.30, 15 km; Alesjaure – nad údolím Gárddenvággi 15.45 – 20.00, 16 km. Celkem za den: 31 km

Bříza a Alesjaure

V jednu v noci byly ve stanu čtyři stupně, v pět už příjemných osm. Raději jsme si dnes přivstali, abychom stihli dojít do Abiska, prohlédnout si jeho okolí, vyprat si a včas odjet přímým vlakem do Stockholmu. Skoro všude na obloze bylo „bílo“ (bílé oblaky), i když slunce už vykukovalo. Poněkud kamenitější cestou jsme scházeli do hlavního údolí, i teď ráno šli proti nám první turisté. Řetězová lávka nás převedla přes dravou říčku, po obou březích stálo opodál tak 10-20 stanů(!), dobré místo na táboření těsně za hranicí národního parku, my jsme však dnes měli ještě lepší! Bláta bylo sice méně než předevčírem, i tak nám nějaké zůstalo na procházení. Občas byl poničený (od lidí nebo od čtyřkolky) povalový chodník. Vešli jsme na území Národního parku Abisko, březovým lesem jsme sešli k začátku jezera Ábeskojávri. „Bílé“ mraky zmizely a už bylo skoro jasno.

Dále jsme pokračovali stejnou cestou jako předevčírem, jen v protisměru, zpět do Abiska. Jezero i okolní hory vypadaly osvětlené sluncem hned lépe než šedé, zamračené. Vody na dřevěných chodnících a na cestě bylo vydatně méně. Řeka Abiskojákkka dělá místy parádní peřeje, kus vytváří i známý kaňon. Kousek od poslední velké řetězové lávky jsme si dali delší přestávku na jídlo a hlavně na praní, bylo nutné umýt celé tělo a vyprat tričko a kalhoty „zalískané“ od bláta, já si vypral i zablácené boty – bylo už jasné, že bych si je dnes už nemusel zašpinit. Na slunci bylo krásně teplo a všechno hezky rychle usychalo. Široké údolí řeky se změnilo v kaňon, znovu jsem se pokoušel ho hezky vyfotit, ale myslím si, že se mi fotky nepovedly – měl jsem výmluvu na slunce v protisvětle.

V Abisku jsme nejprve prohlédli rekonstrukci sámské osady, dále znovu kaňon řeky pod silnicí. Kousíček od turistického centra a hned vedle kaňonu byla informační cedule, že právě teď jsme se nacházeli v pravé tundře, jelikož právě tady pod námi je permafrost, věčně zmrzlá půda. Na povrchu to pochopitelně poznat nijak nebylo. Od turistického centra se dá jít asi kilometr po široké cestě na samotný břeh jezera Torneträsk (6. největší a 2. nejhlubší ve Švédsku a zároveň největší horské skandinávské jezero), zašli jsme se sem podívat. Přímo ze břehu jezera, při zcela jasné obloze, jsme měli skoro dokonalý výhled na tzv. Laponskou bránu (švédsky Lappporten, sámsky Čuonjávággi), jeden ze symbolů Abiska, a okolní kopce. Dva kopce vedle sebe vytvořily zdání obrovské brány, akorát je otočená „hlavou dolů“. Dnes jsme potkali na cestě asi do 100 turistů a přibližně stejně losích bobků.

V Abisku a okolí pěšky: 93 kilometrů.

Pohled na Laponskou bránu od jezera Torneträsk

Kodaňská Christianie

Návrat domů

Naposled jsme se podívali do pěkné a velké budovy turistické stanice i ička národního parku. Zůstala nám ještě trocha času do odjezdu, tak jsme šli s batohy ještě další dva kilometry po „cestě pro běžkaře“ do vlastní vesničky Abisko (nádraží Abisko Östra). Nemohli jsme nenavštívit sámoušku a na svačinku si koupili veliký pytel mňam mňam švédských *kanelbullar* (skořicových šneků) a *filmjolk* (kefír). Celou zpáteční cestu do Brna bychom měli jet vlaky. Před pátou jsme nasedli do prvního zpátečního spoje, do nočního vlaku do Stockholmu vzdáleného 1500 kilometrů. Horská část putování po Laponsku skončila a teď nás čekala cesta domů v podstatě přes stejná místa jako sem do hor.

Vlak byl zaplněný už z Abiska. Až do Kiruny bylo kolem skoro jen bezlesí; v Kiruně jsme opět obdivovali obrovské haldy a další zařízení spojené s těžbou rud. Vjeli jsme do severského lesa, občas trať přejela rašeliniště, řeku, jezero. I přes hluk v otevřeném kupé jsme oba celkem rychle usnuli. V sedě se mi však nespalo moc pohodlně. Už jsme se oba těšili na zítřejší postýlku v Kodani.

Denní přesun: pá 21.7 Gárddenväggi – Abiskojaure – Abisko tourist 6.50 – 13.40, 21 km /pěšky/

Abisko tourist – jezero Torneträsk – Abisko tourist – Abisko ves, asi 4 km /pěšky/

Abisko Kiruna – směr Stockholm /vlak/. Celkem za den: 25 km pěšky.

Vzbudil jsem se kolem třetí, byli jsme už asi jen na 62-64 rovnoběžce, ale i tady slunce už pomalu vycházelo. Ráno jsme dojeli do Stockholmu, oba jsme měli, po šestnácti hodinách jízdy v kuse, pěkně nateklé nohy, jak jsme se najednou přestali hýbat. Po hodině čekání jsme nasedli do rychlovlaku, který zajíždí až do Kodaně. Frčeli jsme krajinou jižního Švédska, teď byly kolem většinou pole a louky, občas smíšený les. Po Öresundském mostě jsme opustili po dvou tisících tří set kilometrech (!) ve vlaku Švédsko a vjeli do dánské Kodaně. Do zítřka si chvíli od vlaků odpočineme.

Ubytko jsme měli v hostelu na Izraelském náměstí (15 min. pěšky z nádraží a 5 min. od pěší zóny v centru), na náměstí stálo parádní kryté (2 haly s řadou stánků) i venkovní tržiště. Odpolední a večerní procházka po městě. Zrovna jsme byli na novém mostě pro pěší, odkud byla krásná vyhlídka na operu i filharmonii, a chtěla projet loď. Most se však nezvedl, jak jsem očekával, ale zasunul do boků. Kolem mořských kanálů mají Kodaňáci novou třinácti kilometrovou cestu pro cyklisty, příště se tu budeme pohybovat už jen na bicyklu! Večere v Christianii (pravá bio a vege mňamka), extra silné pivo (prý typu gambrinus?!), opět kafe na nejlevnějším místě ve městě, večerní bistro a dvě noční točená piva v baru. V hostelu jsem, i přes zvuky ostatních ubytovaných v našem pokoji, usnul okamžitě, ani jsem nestihl pořádně vstřebat dnešní zážitky z města.

Denní přesun: 22.7. – Stockholm – Kodaň /vlak/

Ráno v sedm jsme museli být na nádraží a jeli jsme ranním dánským vlakem do Hamburku, cestou přšelo. Opět jsme pluli i s vlakem na trajektu: dnes byl vítr, přšelo a byla mlha, že z paluby nebylo vůbec nic vidět. Za pět hodin jsme vystoupili v Hamburku, kde nám po chvíli jel český vlak až do Prahy. Nejčastější naší celodenní činností ve vlaku byl spánek, toho není na cestách nikdy dost! V Praze jsme stihli přestoupit na náš poslední vlakový spoj a domů jsme se dostali ještě před jedenáctou večerní. Laponsko, děkujeme!!!

Denní přesun: 23.7 Kodaň – Hamburk – Praha – Brno /vlak/

Letošní z velké části finské Laponsko nás rozhodně nezklamalo, spíše nás opět překvapilo a potěšilo. Až na výjimky je územím jen pro milovníky pravé divočiny, divokosti, samoty a turisté se tady, až na pár míst zcela ztrácí. Letos jsme měli štěstí, takže se nám, dokonce dvakrát, ukázalo půlnoční slunce.

Nejsevernější část turistické trasy Nordkalotleden byla určitě nejnáročnější a nejdivočejší. Hned první kilometry rozhodly, zda si člověk zdejší kraj zamiluje a nebo uteče. Čekal jsem, že nás nečeká žádná idylka (znali jsme z minulosti jižní úseky, také velmi obtížné), a v tomto ohledu jsme nebyli zklamáni. Nikdy jinde by mě nenapadlo chodit prostředkem rašeliniště nebo jinou bažinou hlubokou po kolena. Krajina kolem norského Kautokeina byla velmi plochá, rovinatá, rozsáhlá a putování po ní bylo dobrým začátkem. V další části jsme šli dlouhým údolím řeky Reisy, kde byly sice nádherné úseky (skály, vodopády, borovice) ale k tomu i deset kilometrů prodírání se vegetací rostoucí podél řeky. Následná norská a pak finská tundra patřila k tomu nejlepšimu, co jsme tady potkali. Škoda, že v nejvyšších partiích Finska nám sluníčko aspoň na chvíli svítilo jen jeden den z pěti, takže jsme si nemohli užít spousty výhledů a lépe poznat krajinu. Přesto bereme jako štěstí, že jsme si vyšli na nejvyšší kopec Finska v podstatě za laponsky dobrého počasí a radovali se z výhledů.

Národní Pallas-Yllästunturi stál také jistě za návštěvu, jsou tu ještě oblejší kopečky než předtím a výhled do ploché krajiny byl nezapomenutelný. Jsem rád, že jsme si z velmi bažinatých úseků a chůze v lese bez jakýchkoliv výhledů v jižní části parku „dali“ jen asi 15 kilometrů, což na nám oběma stačilo na velmi dobré seznámení s tím, jak se chodí i jinde, a dále jsme si tyto zážitky odepřeli. Po celou dobu jsme ve finských horách spali v chatičkách, což bylo příjemnější než v našem malinkém stanu.

Závěrečné tři dny v okolí švédského Abiska byly, nejen díky dobrému počasím, fantastickým rozloučením s letošní návštěvou Laponska. Možná jsme ve Švédsku ušli trochu více, než se dalo plně zažít, ale určitě ani jeden nelitujeme. Dálky a rozlehlosti jsou jedním z typických rysů laponské krajiny. Nic tu není blízko, není něco jako krátká cestička, zkratka, krátké údolí nebo krátký výstup na kopec. Skoro všechno je daleko, což je dobře.

Chůze celkově nebyla tak náročná, když jsme za 15 dní (včetně prvního dne a posledního dne na horách) stihli ujít přes 420 kilometrů.

Nahoře: Pavouk u Unna Allakas (Švédsko); dole: půlnoční slunce u řeky Čuniojohka (Norsko)

Lomikámen vstřícnolistý

Co v Laponsku v létě není?

- x tma
- x vedro (skoro nikdy)
- x spousta slunečního svitu/řada zcela slunečních dní po sobě bez mráčků
- x nedostatek pitné vody
- x nebezpeční živočichové
- x opravdové prameny a studánky (vše je z bažin, pramenišť, rašelinišť,...)
- x turisté s deštníky nebo v pláštěnkách
- x hodně lidí
- x kryté přístřešky s posezením proti dešti
- x kvalitní a navazující veřejná doprava
- x rychlý autostop
- x noční ochlazení
- x koupání v teplých místech (jezera, koupaliště, řeky)

Co lze v Laponsku v létě potkat?

- ✓ rozlehlost a dálavu
- ✓ „nekonečně“ dlouhá sedla, planiny a pláně
- ✓ nekonečné březové lesy a porosty zakrslých vrb
- ✓ bažiny, mokřady, čvachtačky, podmáčené cesty, rašeliniště, brodění potoků a řek
- ✓ stálé světlo
- ✓ komáry
- ✓ Sámy (ne moc) a jejich sezonní obydlí
- ✓ půlnoční slunce (když je štěstí)
- ✓ často zcela bílou oblohu (laponské léto)
- ✓ často několik hodin černou oblohu, avšak bez deště
- ✓ sobi
- ✓ houby
- ✓ sníh (i pod 800 metrů) a zaledněné hory
- ✓ právo přístupu do krajiny (po celý rok; jako jinde ve Skandinávii)
- ✓ nádherné řeky, peřeje, vodopády a tisíce jezer
- ✓ visuté řetězové lávky přes vodní toky
- ✓ brusinky (zralé až na konci léta)
- ✓ permafrost
- ✓ drahotu (jako jinde ve Skandinávii)

Norské značení a název dálkové cesty Nordkalotleden

Praktické informace a vybavení

Na internetu jsme nenašli žádné informace v češtině o Nordkalotlanden, proto je cestovní deníček možná trochu více podrobný. Výborný popis nejsevernějšího úseku z Kautokeina do Kilpisjärvi je na webu správy národních parků Finska.

Spojení, cesta na sever a cestování po Laponsku

Cesta vlakem je do Laponska ideální, bohužel Němci zrušili noční vlak do Kodaně a je nutné buď zvolit cestu přes den, či autobus (např. celkem novou „zelenou“ společnost Flixbus). Na plánování cesty jsme využili německý www.bahn.de a pro samotné Švédsko web Švédských drah www.sj.se nebo vymakaný reseplanerare.resrobot.se (zná i autobusy). Jízdenky z Kodaně do Stockholmu a dále do Abiska mohou být v dostatečném předstihu levné právě na www.sj.se. Levnější je koupit si přímý vlak z Kodaně do Stockholmu, než mít dvě jízdenky s přestupem v Malmö. Letos jsme využili známou vlakovou jízdenku Interrail, zóna Švédsko, varianta 4 dni z 30. Platí už z norské Kodaně až případně do norského Narviku. Místenky na povinné vlaky a na švédské rychlovlaky se platí zvlášť. Cesta nás vyšla trochu levněji, než nabídka od Švédských drah (asi jsme jízdenky nekupovali dost dopředu a nebo už výrazně podražili).

V Laponsku vlaky nejedí, busy jen zřídka a přes hranice, kde jsme potřebovali, vůbec. Vyhledávač spojení přes hranice jsme nenašli. Pro severní Švédsko jsme využili web autobusové společnosti www.ltnbd.se (už je i v angličtině), umí jednak hledat spojení a jednak zobrazit zastávkové řády. Bus z Kiruny na finské hranice jezdí jen 1x denně. Pro hledání busů v severním Finsku jsme používali web jediné společnosti, co jediná na severu jezdí, www.eskelisen.fi (i anglicky). Ve vyhledávači busů v severním Norsku www.177nordland.no jsme jen ověřili, že z Finska do Norska, do Kautokeina, asi regulární autobusy nejedí.

Mapy

Ač mezi severskými zeměmi jsou hranice v přírodě jen formální, tak u map toto neplatí. Norská mapa „Nordreisa 1: 100 000“ (vydal Norský turistický svaz; pozor, je třeba si pořídit mapu právě v tomto měřítku, a ne stejnojmennou, ale v měřítku 1: 50 000, kde je zobrazeno zcela jiné území) zachycuje území celé severní části Nordkalotlanden, avšak velmi povrchně a mizerně zobrazuje finskou část (jít se dle toho dalo). Ve Finsku mají celkem dobré mapy (což znamená horší kvality než v ČR) i „padesátky“, poslední dva roky je jeden vydavatel tiskne i na nepromokavý materiál, stejně tak i ve Švédsku, kde jsou buď mapy „padesátky“ a nebo postačí „stovky“. Ještě horší je situace s mapami na internetu, kde servery v jednotlivých zemích zobrazují místa za hranicemi jen bílou barvou, což je velmi nepraktické. Pro plánování jsme používali norské www.ut.no/kart/ (nejlépe přepnout na mapový podklad „papirkart“ a přidat vrstvy „hytter“ a „sommerstier“ (chaty a letní trasy); pro Finsko www.retkikartta.fi/ (při velmi velkém přiblížení se objeví cestičky a chatky) a pro Švédsko www.hitta.se/kartan (ze všech tří nejvíce orientační). Pro celé Laponsko lze pro orientační plánování využít svobodné topografické mapy opentopomap.org, kde se při zoomování na měřítko 13 a 14 zobrazí i cesty a chatky. Množství informací je tu několikrát nižší než např. na zmíněných finských mapách.

Komáři

Jak už jsme psali před 5 lety, ve vrcholném létě jsou všude v Laponsku komáři. Jsou větší než naši, moc nepískají a jsou také pomalejší. Na severu chodí spát až kolem půlnoci, v dřívější čas jsou

všude. Déšť jim nevadí, a to ani silnější. Nejsou moc za větru a také vysoko nad hranicí lesa (je jich tam o něco méně). Když je tak pod 8 (9) stupňů tak jsou také někde zalezlí a neštípou. Za chůze je jich výrazně méně (ale i tak jsou schopni hodně doštípat). Když se někde sejde více faktorů, kupříkladu teplý večer u řeky, tak mohou vést „až k zešílení“. A sto štípanců jsem dostal za 10 minut jen na úzký pěticentimetrový pruh na kotnících. Moskytiéra přes hlavu byla nutností. Laponský přírodní repelent fungoval stejně jako chemický, tedy jen chvíli, spíše kratší desítky minut. Jediná spolehlivá ochrana je dobré oblečení, které komáři neprokousnou.

Vybavení

Nepromokavé oblečení je dnes standardem, nepotkali jsme nikoho v pláštěnce, ponču a nebo snad s deštěm. Na nohách jsme si vystačili s běhacími kečkami, Janča měla trochu pevnější s nepromokavou membránou. To, že jsem měl v botách často mokro a bláto, vyvážili výhody: boty rychle schnou, jsou pohodlné a nikdy žádný problém s otlaky, puchýři nebo plísněmi. Já v botách i brodil, stejně byly většinou mokré, Janča si je poctivě sundávala a brodila naboso. Běhací boty jsou vhodné jen na prošlapané cesty. Kdybychom chodili opravdovou divočinou, jen po kamenech a souvislých porostech, tak bych si vzal opět pohorky. A v každém případě bych vzal pevné návleky na ochranu kalhot, teď jsme si vystačili jen s malinkými, jako ochrana proti kamínkům a sněhu.

Měli jsme opět jen letní spacáky (ne moc kvalitní) a k tomu teplejší oblečení na noc. Neměl jsem žádnou tlustou vrstvu (drtič zimy – tlustá fleeska, fleesová vesta, „svetr“, přerovka), což byla asi chyba. I v létě tam může být na horách kolem nuly a tato vrstva je nutností. Celková váha našich batohů bez jídla byla asi 7 kilo.

Různé

Dokoupit jídlo nebyl nikde v civilizaci problém, všude mají nějakou tu samošku. Nejlevněji je ve Finsku. Pitná voda byla úplně všude, ani jednou jsme nenesli batohu zásobu na napití. Když jsme dostali žízeň, někde jsme se zastavili a napili: z potůčku, z malého nebo velkého jezera, z řeky, když nebyla jiný zdroj vody, tak i z vytékajícího rašeliniště. Skoro všude byla v prvotřídní kvalitě! Ve Finsku jsme sice narazili na starší lidi, kteří nemluvili anglicky, ale i tak nebyl problém se domluvit. Ve Švédsku a Norsku mluví anglicky všichni. Znalost základních slovíček v místních jazycích potěší vždy a všude.

Jezero Pihtusjärvi, vpravo vzadu Halti (Finsko)

